

PRILOG SEDMI

Listina Istarskog razvoda (Razvod istrijski od godine 1325.), koju je dr. A. Starčević objelodanio u Kukuljevićevu "Arhivu za povjestnicu jugoslavensku", Zagreb, 1852., knjiga II.

V ime oca, i sina, i duha svetago amen. Let ot rojstva nalega Isukrsta 1325. indikcion 8 maseca maja dan 5. v ponedelc. V to vrime gospodujuću knezu Albrehtu Metlike i Pazina, i vse gospode dečelske, svoim dobrim svétom prizvavši ime gđna. Boga vsomogućega, komu vsaka istinna, i prava jesu podložna, učiniše, i stvoreni biše razvodi, i kunfini po vsjoj dečeli, ka sliše i pristoe gđnu. knezu pazinskomu, i gđnu Raimundu Podreke z Ogleja. I mesti gospode benetačke gđn. Metart sovinski i Vrha, i Semiš i gole Gorice, i Krbun gđn. prosj gđna. kneza, i vse gospode, ki se behu spravili v Pazin da najprvo razgledaju od nega kunfinih ki su meju Sovinakom i Vrhom, i meju Blzetom i Kostelom, i Mrčenu, i Oprtom, i Motovanom. I tu razgledavši i utvrdivši vse tako po dečeli; okolu gredučj razgledati i utvrdit, da vsaka stran bude svoje uživala mirno obdržet. I tako be ugodno gđnu knezu, i vsjoj gospodi. I tako stvoreno be.

I gđn knez, i gospoda, ka se behu spravila zlahtna, i zmožna v Sovinak: ondi behu najprvo četiri sluge kneza Albrehta zlatom pasanici, najprvo gđn Rudolf, gđn Andrej, gđn Bilam, gđn Martin, i gđn Panšpetal sluga z Mumlana, i gđn Vilker sluga z Lupoglava, i gđn Filip Madić, sluga z Kožlaka, gđn Jakov sluga z Vranc, i gđn Mike s Pazina, i gđn Zalunbergar, sluga, i gđn Jakov sluga z Grdosela, i gospodičići s Pazina, Ivan z bratom, i od vsakoga mesta dva šupana, ki su bili vazda v svete poli gđna kneza, i te gospode od strane kunfini, i razvod.

I tako posla gđn knez, i vsa ta gospoda listi v Blzet, gđnu Biletmu markezu z Čabdada, ki ondi čekaše teh listi, i kako prije listi gđna kneza i gospode, i tako pride k nim v Sovinak i dosti š nim zlahtnih i dobreh ljudi z Benetak, i z Vidma, i z Čabdada, i š nim pride gđn Macol, komu

biše dal gđn. Podreka Mrčenu, zvrh nega plaće za vernost, ku biše učinil; š nim biše gđn Urazam z Rašpurga, ki biše podložan sluga kneza goričkoga, i š nim biše gđn stari Slivar, i Petar Slovenanin z Gračiča, ki onde be postavljen sluga takim zakonom, da nima zlata pasa nositi: tu oblast za se ohrani gđn knez, i tu be veliko drugih zlahtnih dobreh ljudi, i muži dečelskih, ki behu odlučeni na te razvodi.

I gđn Bilam markez posla list v Blzet, da pride vas komun na razvodi, i tako prideše sudac Mohor i Pengar, i Matf i Luka, i vas komun blezcki. I gđn Bilam markez pokaza listi od gđna Rajmunda Podreki z Ogleja, v kih se udrže, da je general kapitan Frjula, Istrie, Karnie, i Karnijole, i da ima plnu oblast, v duhovnih, i v telesnih, a navlastito meju gđn knezom, i vse gospode dečelske razvodi stare upelat i zručiti vsakome komunu kare nim pristoi, da budu tako napred meju sobu mirno živli, i mimo teh razvod i zlameni, ke pokazu ne prestupati pod penu, ka bude storena od te gospode jedne i druge strane. A drugi list pokaza, v komu da komun, i gospoda benetačka plnu svoju oblast vlih, da tako stvori od nih mest razvod, kako od gđna Rajmunda milostiju Božiju Podreka, oglejski. I kada ti listi ondi očito biše pročteni, sam gđn knez, i vsa gospoda veliko se meju sobu veselahu, i veliku čast, i počtene gđnu Markezu, i ki bihu š nim, delahu, i tako vazda z gđnom knezom skupa sedchota, i jedihota i pijehota, i tako se veselahu.

I. I ondi gđn Menart sluga naprid stá, i pokazá listi prave, v keh se udržahu zapisani razvodi, i kunfini meju Sovinakom z Vrhom i Blzetom, ki bihu pisani na let Božih 1195. ke listi ondi pred nas trih nodari postavise, keh ta gospoda izibra, jednoga latinskoga, a drugoga nimškoga a tretoga hrvackoga, da imamo vsaki na svoj oriinal pisat, poimeno od mesta do mesta, kako se niže udrži po vsi dečeli. I tako mi niže imenovani nodari preda vsu tu gospodu pročtesmo, kako se v nih udrži, i tako onde obe strane se sjedinise i kudentaše, i kordaše, i razvodi svojimi zlameni postavise, i jednoj i drugoj strani pisaše listi jezikom latinskim i hrvackim, a gospoda sebe shraniše jezikom nemikim. I tako vse nih stare listi potvrdivši strani povratise, i prepisavši je sebi shraniše, i jednoj i drugoj strani znaniše, da ka koli stran bi pasli va dne ali v noći prek teh razvod, ona stran zapada pene marku 1. so. malih 40. arbadige marke 3. I ka koli stran bi prestavili ali odstavili te imenovanje razvodi, i kunfini, ona stran zapada pene marak 300, gđnu knezu pazinskomu 100 marak, a toj gospodi 100 marak, a komunu, ki bi mirno obdržal 100 marak. I kada to be oznaneno obima stranama, gđn markez i vsi oni dobri ljudi, ki behu š nim, i vas komun blezcki odstupise na

stran, i tako ondi jesu svečali velik čas, i tako vaspet prideše pred tu gospodu, i tako počehše blzecki komun govoriti: prosimo gospodo pred vami, gđna Menarta, i vseh nega kmet, mi nemoremo bit preč nih kuntradi ni oni prez naše. I sam gđn marker govoraše pored š nimi: gospodo! kada su se sjedinili, i kordali, kako dobri susedi na teh razvodch, i tako mi vsi jednim glasom vam i vašim kmetom, a našim susedom od danas večnim zakonom dajemo i darujemo i dopuškamo Sovincem i Vrhovcem pasti živine i napajati po vsoj našoj kuntradi branci hkode, i starih prepovedi i vinograd, a ležati na svoj kunfin do svetoga Donata, i kako se udri; a paki mi takoje vas prosimo, gđn Menart, da nam dopustite, i da smo slobodni pod Vrh v Loge i Sovinak les seč za dogi batar i badan, i za ostale okruti, i za skodli hiš krita. Kada to sliša gđn Menart, odstupi na stran svoimi kmeti, i tako velik čas svečaše, i vaspet prideše pred tu gospodu, i reče gđn Menart: razumite gospodo, kada Blzečani moim kmetom kafu tu ljubav susedsku i tu prijazan, tako ja pored z moimi kmeti daem i darujem, i dopuščam večnim zakonom, da mogu blzecki komun za se ta les seč za duge i za skudli hiše krit, kako su prosili a ne inako. I tako storeno be. I tako blzecki komun idoš veselo domov, da se tako na teh razvodch sjediniše. I tako se vratihše vsa gospoda i dečelani na Vrh, i tako odlušihše: da gđn marker piše list komunu z Kostela, i komunu z Oprtla, i komunu motovunskomu, da pridu jutri rano na razvod, i da prinesu pisma i pravice, i da pridu starci, ki znaju razvod.

II. I bivši v jutro poli maši, idoš vsa gospoda na razvod, i prideše k velikoi reki pod Glibočicu, i tu prideše komun blzecki, i komun kostelski, i komun sovinski z Vrhom, i tako vsake strani onde kažući pisma, i starce, ki znajahu, da je varda bilo po sredi te reki z ovu stran Sovinsko z Vrhom, a z onu stran blzecko i kostelsko. I tu rotiše s Kostela župana Petra, i župana Mohora, ka rekosta, da se varda tako meju nimi obrđžalo. Od tu idoš naprid starci, ki behu zbrani od vseh teh komuni, drčeći križ v rukah, i tako prideše na malin Komarnak, i ondi prideše vsa gospoda, i vsi ti komuni, sudac Ričard, i sudac Karlan Korča farin, Mohor, Stepan, i vas komun motovunski; z Oprtla sudac Golič, sudac Crnešić i Mohor i vas komun; Sovinaka i z Vraha župan Mike, župan Gneža i Zrnac, i Žibrin. I vsi ti komuni idoš na stran i se dlgo svečaše, i prideše pred tu gospodu, i rekoše, da jesu slišali od svojih starih, da jesu bili na razvodch, i da jesu poli toga malina četiri kunfini, i tu termini postavieni najprvo motovunski, sovinski z Vrhom, oprtalski, kostelski, mali e sovinski, i da su kamiki zakopani. I ta rečena gospoda odlušihše: da se kopa, kad ti starci reku. I tako stvoreno be. I

nikoliko kopajuć naidoš te kamike, na vsakom svoje zlamence, i kada to vidiše gospoda, tako tu obredihše, i te termini ponovihše, da ima tako bit, kako je od starih prišlo. I tako ondi utvrdihše: da ka koli stran bi predstavili, ali odstavili te termini, ona stran pene marak 300: gospodinu knezu pazinskomu 100 marak; a toi gospodi 100 marak, a komunu, ki bi mirno obrđžal 100 marak. I jednoj i drugoi strani pisahše listi jezikom latinskem i hrvacckem; a sebi gospoda shraniše jezikom nemškim. I tako ondi obredihše i za pašu, kako je više, i vsakoi strani nih listi potvrdihši, vratihše, a sebi prepisavši je, shraniše. I tako komun oprtalski i kostelski idoš veselo domov, da se tako na teh razvodch sjedinile.

I gđn marker zapovida komunu z Oprtla, da zberu dva muža s nim po razvodch, da gredu; z Blzeta 4 i od drugih mest povsuda, kuda poju po razvodch, i paki s Kostela 2. Od toga malina Komornaka idoš Motovunci, Sovinci z Vrhom naprid starci pre tu gospodu na Trmar kažući stare termini. Od tu idoš na posred velike reki, paki is te reki po starih terminch na Serganinu stenu, i tu najdoše tri kriše v toi steni zasećeni starce, ke pokazahše Grđina i Cagli s Trviža, oba župana, i vas komun trviški tu čekahu, i tu se svrđuju razvodi i termini motovunski, sovinski z Vrhom.

I gđn Filip Macič od strani vse gospode govoraše komunu motovunskomu i komunu trviškomi: ako bi na tu stenu i na ta zlamenja meju nimi pravi termini i razvodi? I tako vsaki komun na stran odstupihše, i dlgo svečaše, i vaspet prideše pred tu gospodu, i rekoše: da jesu nih stareji tu na te termini večekrat hodili, i na to listi meju sobu storili, i da jesu na toj steni pravi nih termini od kunfini. I tako vsi ti komuni ondi se z verom ujediniše meju sobu, i jedne i druge strane rekoše, i velikemi zavezai i rotu pritvrdihše, i tako vsa gospoda obredihše, jednoj i drugoi strane navestihše: da, ka koli stran bi prek teh termini pasla va dne, ali v noći, ona stran zapada pene marku jednu, so: maleh 40, arbadige marke 3; i ka koli stran bi predstavili, ali odstavili rečene termini i kunfini, ona stran zapada pene gđnu knezu pazinskomu 100 marak; a toi gospodi 100 marak; a komunu, ki bi mirno obrđžal, 100 marak. I tako komun motovunski i sovinski z Vrhom, i komun trviški idoš veselo domov, da se tako na teh razvodch s mirom ujediniše. I jednoj i drugoi strani listi pisahše jezikom latinskim i hrvacckim, a gospoda sebi shraniše jezikom nemškim, i vse nih listi stare potvrdihši, povratihše, prepisavši je, sebi shraniše. I tako stvoreno be. I gđn Menart svetom svojih kmet da gđnu knezu i darova zemlju i lug od steni Serganine do reki ravno, i tako po reki ravno do Bolinega broda za volju jedne vasi Kaščergi, koi

vasi ondi gdn knez preda vsu tu gospodu dà oblast, da mogu priemati arbadige, a gdn knezu imaju od toga pol davati, i vsaki les, ki bi se v strani Dologa prodal, pol gdn knezu, a pol toi vasi, a to kar je doli, i vas lug gdn knezu. I tako stvoreno be. Od tu idoše na malin mrčeneški, i tu naidoše Petroš i Soban, i vas komun mrčeneški svojim gdnem Macolom, i tu naidoše zlamenja, ke pokazāše mrčeneški starci, da je ondi pravi termen vrhovski i mrčeneški. I tako ondi obrediše, kako je od starih prišlo, a malin da bude tu mrčeneški. Od tu idoše napred starci od Vrha i Mrčenegi v Teplak. Od tu na reku dragučku, i tu pridōše vsa gospoda s tem ljudi, ki behu od teh komuni po imenu pozvani, i tu pride: župan Marko i Balde, i vas komun dragučki, i župan Brne, i vas komun od Račic: I tu se veliko pregovarahu, i gdn Menart prosi gdn kneza, i vse gospode, da zberu 6 starac: da pridu 2 starca z Omoššice, keh su oci bili na teh razvodih, župan Petroš, i župan Anton, i da vsi ti starci križ v rukah držeči reku, kako su od starejih slišali i tu držali termen s temi komuni, i z Vrhovci, ki rekoše, na križu ruku držeči: da je ondi pravi termen vrhovski i sovinski, i da su nih oci bili na teh razvodih, kako su nim to po večkrat navestili. Od tu idoše na glavu reke od Račic, i tu pridōše vsa gospoda, i gdn Menart govorāše, da pride komun blezcki, i tako pridōše ondi vsi, ki su bili na teh razvodih, i tako se meju sobu sjediniše, i šest starac izibraše, ki su znali pravdu i razvodi, i termini od zemle i kuntradi Blzeta i Sovinaka z Vrhom. Od te glavi reke idoše z goru velikem potokom ravno po starih zlamenjih, ke ondi pokazāše, i tako ravno na sti Donad, i tu biše svršeni termini i kunfini i razvodi meju Blzetom i Sovinakom z Vrhom. I tu vse tako potvrdiše kako i prvo i jedno i drugi strani navestite, da imaju nasti držat meju sobu, kako se jedna stran drugoi zaveza. I na to nim listi dali od početka do svršenca pod penu, kako je više. I tako vsi ti komuni idoše veselo domov, da se tako s mirom na teh razvodih sjediniše. Od tu idoše vsa gospoda v Golu Goricu, i gdn Bilam markez. i vsi oni šlahtni i dobri ljudi, ki behu s nim iz Blzeta, i Kostela i z Oprtla, i Motovuna, a to da imehu pojti razgledat razvodi, i termini za Kollak i Kršan i Šumber, i za Kočur od strane Labina, i Plomina. I gdn Menart posla, da pride župan i vas komun krbunski. I tako pridōše, i gdn Menart dà list županu s Krbun, i gdn Filip Macić govorāše od strane vse gospode: župan Mileša, pošlite ta list v Pičan, da pride župan i vas komun jutri na razvodi, i da prinesu svoje pravice, i da pridu starci, ki znaju pravdu, i termini meju vami; a vi, župan, pripravite vaše pravice i pisma, i starce, ki znaju pravdu i termini meju vami; a

vi župan Petar z gole Gorice, pošlite ta list v Gračišće, da pride župan i vas komun na razvodi, i da prinesu pravice, i da pridu starci, ki znaju pravdu, i termini meju vami; a ta drugi list pošlite v Bolun, da pride župan i vas komun na razvodi, i da prinesu pravice i pisma, i da pridu starci, ki znaju pravdu i termini meju vami, a vi župane pripravite vaše pravice i pisma, i starci ki znaju pravdu i termini meju vami, a ovdj je sam gdn Pazar, komu je dano na znane. da on takojce pripravi pravice, i pisma, i starce, ki znaju pravdu i termini meju vami.

III. I bivši v jutro poli maši sedoše v cimiteri svetoga Petra, jedni pod smokvu črnica, a jedni pod brest, i tuđa gdn knez preda vsu tu gospodu listi Petru Slovenaninu z Gračišća na nega slobočinu, ku mu dà, i svečaše gdn knez i gdn markez, i vsa gospoda i deželani. I tako idoše, a pred nimi starci z Gole Gorice i s Krbun naprid, i dosti drugih dobrih ljudi s drugih mest, ki znajahu pravdu i razvodi i termini meju nimi, kuda su najprvo s Cerovlani. I pridōše na Kožal breg, i ondi pride župan, i vas komun s Ceroval, i tu se pregovarahu cića nikh ru-beži od Cerovlan, rekoše jedna i druga stran, da je ondi pravi nih termen od kunfini, i tako ondi obrediše, da ima pri tom ostati, kako je od starih prišlo. I od tu gdn Menart naprida jerdeči, i starci kažući, i pravi list v ruci noseći čtući ga, ki biše pisan na razvodih prvih na let Božih 1170, v koim se održahu zapisani vsi razvodi i termini od kunfini Gole Gorice i Krbun. Od tu idoše s toga brega zdolu na Vidam stoga Petra, od tu na veli Grič, i tako ravno zdolu pod breg stoga Kociana, i na Vrogrin mnel, v kom naidoše stara zlamenja. Od tu idoše po starih zlamenjah, i tako na oreh Pazarov. Odu po zlamenjah na Rožane dolce i na Dminčicu, na dva topola. Od tu po starih zlamenjah na kanton stoga Mikuli, i tu pride župan Juri, i vas komun Bolunski i tu pokazāše svoje pravice, i tu se sjediniše. da je ondi pravi termen, i razvod od kunfini gole Gorice, i Bolunski. Od tu idoše na velo Cerje, ko je na bregu za sti Mikula, i tu naidoše stara zlamenja. Od tu na kanton svtog Mihovila, odu na Omošo brdo, odu kako Dragoševica stoi, odu na Mulžu Potočinu, i tu pridōše vas komun Pičanski, i s nimi župan Anžal. i tu pokazāše Krbunci poli listi zvanemii ljudi, ki su ondi rotu obdržali, da nigdare nisu pasli Pičanci ni na Goretin prez vole komuna krbunskoga, i sti Bartolomei biše vas na Krbunskom, i župan Mileša užigaše kandel i osvečevaše, i tu nad Smokviš imiše svoi dvor. I tu za sveti Bartolomei ta gospoda postaviše jedan kamik zakopan; obtesan na tri rubi, i na vsakom rubi jedan križ visečen, i tako od toga kamika idoše ravno putem, ki gre k stomu Andreju potokom na Sopot, od tu na

Strelač mal, i tako idoše od tu ravno po termenih na Obešenče brdo, odu naskoče brdo na pol strani, odu jemli ravno potokom na Hrvatine stazi odu vaspet po termineh na Kožal breg, i tu se svršuju termeni od razvod i kunfini od Gole Gorice i Krbun.

I tu pride župan Vid z Gračišća, i vas komun i nim, i tako rekoše, da je pravo fasto meju nimi dan, i da jeju onuda meju nimi pravi termini i razvodi od kunfini, i tako se je od nih starih vazda tako obdržalo, a meju Gologoričani i Krbunci ni nijednoga termena od razvod, nego su tako pasli v tom zavode jedni do drugeh; kako vse jedni susedi, vinu braniči prepoved na zvanihi, da vinu Gologoričani nisu smeli pasti prez dopušćenja Krbunac v Goretin, zač je vazda Krbunski bil, i takoje arbadige Gole Gorice nisu nigdari mogli past na Goretin; i, kada koli su našli živine nih, vazda su ih rubali jednu marku i so. malih 40. I tako vsa ta gospoda potvrdiše, i da se ima tako i napred obdržat, kako je od starih prišlo, a n' Stančici imeše tu dvor i gumno župan Jakov Končić s Krbun; I to vse provaše Gologoričani i Krbunci pismi imenim i dobrimi muži deželjskimi verovaneni, ki vsi ondi prisegoše, i rekoše, da je fasto pravo i ravno kuda su pelali, da je pravi termen od kunfini meju Bolunci i Pičanci, i ostalimi mesti i komun, ki onuda jesu okolu. I tako vse nih stare listi potvrdiše, jezikom prepisavši, gospoda sebi shraniše i vsakoj strani liste pišaše jezikom hrvacem i latinskem, a sebi gospoda shraniše jezikom nemškem; i jednoj i drugoj strani oznanite, da ka koli stran bi teh termeni ne obdržali, ona stran zapade pene marak 300; gdmu knezu 100 marak; a toi gospodi 100 marak; a komunu, ki bi mirno obdržal, 100 marak. I tako vsi ti komuni idoše veselo domov, da se tako s mirom sjediniše na teh razvodih, i tako stvoreno be. I tako se vsa gospoda vratiše i deželani v Golugoricu.

IV. I bivši v jutro poli mali, sedoše vsa gospoda na britufi pod smokvu Črnicu, a drugi pod brest za Kubu stoga Petra, i tako ondi stari Pazar prosi gdna kneza i vse gospode od strani svoje vasi Gradina, da bi mu niku milost storili o teh zavod, ke sa včera storili, da bi takoje nega kmeti mogli ostat; i ako vi toga nepopravite, tako je meni moje kmeti zgubit, i vas moju ostavit. I tako gdn knez, i gdn Markez i vsa gospoda velik čas svečafe, i poslaše vaspet po vse te komun i više imenovane; i tako pridole i prizvaše župana Petra z Golegorice, i vas komun, keh bile tada kmet 160. I tako gdn Filip Macić sluga govoraše od strani gospode: Župane, i vsi susedi, i vi gdn Menart, gdn knez i gdn Markez i vsa gospoda prose od strane teh zavod, po keh smo včera

jezdili, to je pokazano oda vse ove gospode po listeh imenim i starci ki su znali pravdu i razvodi, da ste pravo petali, i tako vam je obrejeno. da je vaše po listeh, ki su pisani vsakoi strani, i vsem tem komunom. ki vsi okolu s vami kunfinaju, kako je budete sada videli, da koliko ova uboga vas Gradin nemore ostać na službi svoga gdna, zato prose, da im se nikoliko popravi. I ta župan, i vas komun Golegorice velik čas svečafe, da vse to, koliko godi, stvori gdn knez, i vsa ta gospoda, a navlastito naš gda Menart, da su dobrovolni, koliko naredi, da ote pri tom ostat večnim zakonom. I tako obrediše. I gdn Filip Macić govoraše: ova gospoda jesu tako naredili, i ote, da bude tako: naiprv ote, da bude vaš termen i kunfin meju vami i Gradinci, kako stoi veli breg. i na nem visoko cerje, i tu je termen i kunfin Bolunski, i tako od cerja na mali brežac, i tu gre jedan put prek niv v Gradin, a drugi prek rupi na brestovo bde, i tako ravno opodec pod breg krbunski, na kom su vinogradi, i ravno odu poli potok k malinu brdckomu, i do tu da bude. I tako storeno be. I tako biše dobro volni gdn Menart, i župan, i vas komun Golegorice, i gdn Pazar svojimi kmeti. I za gospoda vsem komunom okolu oznanite, i pišaše listi vsakoi strani jezikom latinskim, i hrvacem, a gospoda sebi shraniše jezikom nemškem. I ka koli stran bi predstavili ali odstavili imenovane termini, ona stran zapada pene marak 300; gdmu knezu Pazinskomu 100 marak; a toi gospodi 100 marak; a komunu, ki bi mirno obdržal, 100 marak. I vsi ti komuni mogu pasti va dne, jedni do drugih, a v noći na svoi termen ležati; i ka koli stran bi se našla v noći pasući prek teh termeni, ona stran zapade onomu komunu pol marki so: 20 maleh, arbadige jednu marku so. 40. I tako vsi ti komuni idoše veselo domov, da se tako s mirom na teh razvodih sjediniše, i tako stvoreno be. I tu prosi gdn Bilalm markez gdna kneza i vse gospode, i vsch deželani, da poju razgledat i razvodi stvorit k Plominu i Labinu, kako je onomadne rekal. I tako posla listi v Labin i Plomin, da pridu jutri na razvodi, i vas komun plominski, i da prnesu pisma i pravice, i starci da pridu, ki znaju pravdu i razvodi meju Kožlakom i Kršanom i Šumberom i prosi gdn markez pred gdnom knezom. i pred vsu gospodu gdna Filipa Macića, da prnese svoje pravice i pisma. i da pridu starci, ki znaju pravdu i razvodi.

V. I bivši v jutro poli mali, idoše vsa gospoda poli jezero putem i tako pridole na Kršansko, i tu pride s Kožlaka župan Krin i Anton. i vas komun; s Kršana župan Jakov, i Anton, i vas komun; s Plomina sudac Brnaba i Juri, i Kuzma i Baštijan i vas komun; od Labina sudac Lupetin i Rumin, i Sidar, i Petroš i vas komun; od Sumbera župan Va-

lentini, i Kirin, i vas komun. I gdn Filip Macić kruto se pregovaraje i tužaje, da ti od Plomina i Kršana nemu prestupaju prek nega termeni, i s pašu i rubeži velike škode čine. I tako se na tom Kraškot ti komuni kruto pregovarahu, sudac Lupetin i vas košun branaše i govoraše, da gdn Filip svoimi kmetj velike sile i paše i rubeži i mnoge napasti čini komunu plominskomu. I gdn markez kruto branaše komuna plominskoga, i župan Jakov i vas komun s Kršana tužaje, da im je gdn Filip postavil nove termeni, i da ih je pritisnul, i on nih kuntradi odtisnul. I tako se ti komuni meju sobu pregovarahu i tužahu; i gdn knez i gospoda i deželani nih upitaše: da pokažu vsake strani svoje pravice, i starce, ki znaju pravdu i razvodi. I tako komun Plominski pokazali listi, ki behu pisani na let Božih 1125, v kom se udržaje na glavi toga kršanskoga poli dol k Plomiuu greduči, ondi s tri termini od kunfina kožalski, plominski i kršanski. I tu pokazaje starci od Labina i Plomina, i Sunbera, i Kršana tri zlamenja na kamiki visečeni nad ta dol proti Plomiuu, i mnogim imeniem tu okolu blizu pokazaje. I kada to vidi gdn knez i vsa gospoda i deželani, veliko meju sobu svečaje, i tako ondi obredišje, i vaspel ta zlamenja ponoviše, i tako stvoreno be: to, kare je h Kožlahu da bude nemu; a kare je k Plomiuu, da bude nemu; a kare je h Kršanu, da bude nemu. Odu idošje poli Škalnicu po starih zlamenjah, i Škalnica da bude Kršanu odu na Sičevicu po starih zlamenjah i vsa Sičevica da bude Kršanu, od toga dole, idošje deželane veselo domov, da se ondi naidošje pravi termeni od kunfina, zač se ondi vazda pregovarahu meju sobu i jedne i druge strane, mnoge škode, i rubeži činahu, i takoje i Kršanci, i tako ondi obredišje, kako je od starih prišlo, i listi nih stari potvrdivši komunu plominskomu povratišje, i pripisavši je sebi shranišje. I ondi vsem tem komunom oznanišje, da, ka koli stran bi prek teh termeni i razvod pasli meju Plominani va dne, ali v noči, ona stran zapada komunu pene marku 1, so. malih 40, arbadige marke 3. I ka koli stran bi predstavili, ali odstavili imenovane termeni i kunfina, ona stran zapada pene marak 300: gdn knezu Pazinskomu 100 marak; a toj gospodi 100 marak; a komunu, ki bi mirno obdržal 100 marak. I pisale listi jednoj i drugi strani jezikom latinskim i hrvacim, a gospoda shranišje sebi jezikom nemškem. I tako stvoreno be.

Odu idošje naprid pred tu gospodu starci s Plomina 6, a Sunbera 6, ki znajahu pravdu i razvodi, vsaki nih križ noseči v rukah, kažuči prave termeni i zlamenja, i tako idošje ravno po grižah od zlamenja do zlamenja po starih zlamenjah i termenih jedne i druge strane, i tako ravno pridoše van na jednu ravnicu proti Plomiuu, ondi naidošje ti

starci kamik zakopan, i na nem visečena dva stara križa, i tu je jed gromača. Odu idošje po grižah po starih zlamenjah, i tako k dvoru Šunberskomu, ki je bil župana Kirina Sunbera, ki dvor je ležiči van z gr i tu blizu pred tim dvorom naidošje na jednom kamiku jedan star k visečen, i zdola pod križ gre jedan putič, ki gre od toga dvora dragi k Plomiuu prek jednih niv. Odu višadži na ravnicu proti Plomiuu tu je jedna gromača; od tu vaspel po grižah po starih zlamenjah starih križi na kamiki zasečeni, i tako ravno na kanton ste Troici tako ondi vsa gospoda poživahu. I gospodin Filip Macić govoraše od strane gospode, gdn markezu, i komunu plominskomu: ovo jeste vaspel zavodi teh starac jedne i druge strane, kako su danas pelali, zato a imate oče ke pravice, ali pisma, da biste naprid postavili, ali dobrovolno na toi roti, ku jeste današni dan obi strani storili; ali a imate suprot govoriti, ali vi komun labinski pokažite aku imate prav v pismeh; ali starci ki znaju pravdu i razvodi. I tako gdn markez vsi zlahtni, i oni dobei ljudi, ki behu š nim, odstupišje š nim na stran š nimi komun Labinski, i Plominski, i tako se velik čas svečaje, i ta vaspel pridoše. I gdn markez sam govoraše od strane komuna Labinskoga i plominskoga, da vse to kako je danas pelano od teh starac, je pravo šasto, i da su dobrovolni, i da suproti tomu zavodu nemogu ote reč, zač su istinu pokazali pod rotu, ku su jure storili, i obečali, ote tako obdržat, kuda ti starci zavod i termeni postavje, i takoje šunberski komun rekoše, da nete s toga stupit, kako su zavezj i rotu utvrdili. I tako se jedne i druge strane tu meju sobu sjediniše, i gdn knez i vsa gospoda jednoj i drugoi strani oznanišje, da ka koli bi stran prek teh termeni i zavod pasli, v noči ali va dne, ona stran zapada penu komunu marku 1, so. malih 40, arbadige marke 3. I ka koli stran bi postavili ali odstavili rečene termeni, ali zavodi od kunfina, ona stran zapada pene marak 300: gdn knezu 100 marak; a toi gospodi 100 marak; a komunu, ki bi mirno obdržal, 100 marak. I pisale listi jednoj i drugoi strani jezikom latinskim i hrvacim, a gospoda shranišje sebi jezikom nemškim. I ondi takoje tada gdn Filipu Maciću i komunu kršanskomu daše listi na nih termeni, i razvodi, ke su včera storili, tako vsi ti komuni idošje veselo domov, da se tako s mirom meju sobu sjediniše. I gdn knez, i gdn markez i vsa gospoda i deželani se meju sobu zgovoriše, i zapovedaše, da pridu jutri rano na razvodi komunu labinski k svetoj Troici, nabreg tu blizu stomu Anbrozu, i da pridu svoje pravice, i pisma, i da pridu starci, ki znaju pravdu i razvodi meju Sunberom i Kožurom. I gdn Filip Macić govoraše od strani vse gospode

županu Sunbera, da pride jutri rano, i vas komun na razvod, i da pridu starci, ki znaju pravdu i razvodi meju Labinom i nimi, i Kočurem, tu k svetoj troici na breg blizu k stomu Ambrožu. I tako obrediše. I gdn knez, i vsa gospoda i dečelani idoš v Sunber k večeri; a gdn markez ide, i vsa gospoda, ki behu š nim, i od Blaeta, i Motovuna, i Oprtla i od ostaleh mest k večeri v Labin.

VI. I bivši v jutro poli maši, gdn knez i vsa gospoda, i dečelani idoš na razvodi. Tu pride župan, i vas komun kršanski tušaše i govorāše, da župan i komun Sunbera prek starih zavod prestupaju starih, a nove stave, i zato prose, da bi gdn knez s tu gospodu razgledal, a to im je vse na puti zajedno; i župan, i vas komun odgovarāše, da je nih, i da su tako nih stari obdržali, i tako se veliko meju sobu pregovarahu, i tako gdn knez i vsa gospoda i dečelani idoš videti te razvodi, i pridōše k stomu Petru v opatiju, ka se jure ne obdržāše. I tu vsaka stran kazahu svoje pravice, i starci jedne i druge strane, ki znajahu pravdu i razvodi i termini meju nimi, i tako ondi gdn knez, i gospoda i dečelani i obrediše, da ima biti komunu šunberskomu sti Petar i sta troica za vsu opatiju, za vsemi zemlami, kako je od starih prišlo, i ta komun ima obluževati i osvečevati te crekve, i da se onde nih pravi termeni; a komunu kršanskomu ima biti sta Sobota, kako je i sti Andrej, i da ta komun ima obluževati i osvečevati, i da ti termeni imaju tako se meju nimi držati, kako je tu prvo bilo narejeno, pokoli je rasuta i rastorena one opatie stvoreno. I tu gdn knez, i vsa ta gospoda i dečelani kruto biše stušeni od plača toga rastorenja, i tu gdn knez pred vsu tu gospodu i dečelani darova ta sanam na Petrovu gđnu Jakovu slugi, i nega redom večnim zakonom z Vrane, i da ima plinu oblast kako sam gdn knez, i da ima oblast zapovidati komunu bolunskomu i Golegoricem i Krbun, da imaju poit toga sanma varuvati z gospodinom Jakovom z Vrane, i gospodin Filip Macić sluga ima takoje svojimi ljudji tu prit k sanmu na pomoć; a komun šunberski ima poli teh crekav svoi sanam držati, i posluh ta dan gđnu od Vrane skazati, a komun kršanski svoi sanam poli ste Soboti, i posluh ta dan gđnu od Vrane skazati. I tako stvoreno be. I gdn knez, i vsa gospoda i dečelani idoš, i pridōše k stoi Troice, i tu čekāše, gdn markez, i vsa gospoda, ki behu š nim, i vsi oni komuni, ki su bili včera š nim, i komun labinski i plominski. I gdn knez, i gdn markez, i vsa gospoda se veselo meju sobu se pozdraviše, i veselo počivahu. — I gdn Filip Macić govorāše gđnu markezu, aku bi naredil za razvodi, kako su včera zavezati stvoreni. Tu pride sudac Lupetin, i sudac Romin, i sudac Sidar, sudac Petroš, sudac Mohor, i vas komun

šubinski; od Plomina sudac Brnaba, sudac Juri, sudac Kuzma, sudac Baštijan, i vas komun. I gdn Filip Macić govorāše od strane vse gospode: Sudac Lupetin, i vi ostali i vas komun labinski! pokažite vaše pravice, i pisma i starce ki znaju razvodi i pravdu, meju vami i Šunberci, a vi župan Valentin, i vas komun Šunberski, pokažite vaše pravice i pisma i starce, ki znaju razvodi i pravdu meju vami i labinskim komunom; a vi sudac Brnaba, i vas komun plominski pokažite vaše pravice, i pisma i starce, ki znaju pravdu i razvodi meju vami i šunberskim i labinskim komunom. I tako se ti komuni veliko meju sobu pregovarahu, i tako župan Valentin i vas komun tušaše i govorāše, da je nih pravi termen od kunfini, tu stojeći poli kanton ste Troice, koliko more naprid dvakrat samo strela streliti i tako i sada živimi dobrimi ljudji provat, i starci, ki znaju pravdu, i razvodi i termeni meju nimi od Labina i drugih dečelan, da je varda obuda bil pravi nih termen od kunfini, i zato su učinili crekvu stoga Ambroza blizu, za da bude zmutna i da se nebudu držali stari termeni meju nimi. I sudac Lupetin odgovarāše, i vas komun labinski i plominski, i rekoše, da je istina i za čifa teh smutni i rubeži jesu ona gospoda razgledali i postavili pravi termen meju nimi, da na ta kanton ste Troice. I tako ondi komun labinski i plominski prikaza list, ki biše pisan na let Božih 1170 v kom se udrišāše, da jesu meju nimi na prvih razvodih stvorili, da imaju bit sta Troica komunu šunberskomu, i da ju imaju obluževati, i osvečevati, kako je od starih prišlo, i na ta kanton se staju tri termini od kunfini: labinski, šunberski, i gdn knez i gdn markez, i vsa gospoda i dečelani, kada jesu slišali ta list, tako obrediše, i potvrdiše, da se ima tako obdržat, kako je prvo od gospode tako narejeno, i listi potvrreno. I tako idoš gdn knez i gdn markez i vsa gospoda čtući ta list i jedne i druge strane, naprid starci, kažući po tom listu prave razvode i termeni, i stara zlamenja, i kamiki zakopani svojimi zlameni, i gromača, i tako ravno na Kožal breg, i tu čekahu župan Križman, i File, i vas komun od Kočura. I tu vsa gospoda počivahu, i gdn Filip Macić govorāše od strane gospode komunu kočurskomu, da pokažu svoje pravice, i pisma, i pravice, i starce, ki znaju pravdu, i razvodi meju nimi i komunom labinskim. I župan Križman pokaza list, ki biše pisan na tom bregu, kada i labinski i šunberski, na let Božih 1170, v kom se udrišāše, da se na tom bregu staju tri razvodi od kunfini: labinski, šunberski i kočurski. I tako ondi gospoda stvorīše zakopati jedan kamik i postaviše nan tri zlamenja, kada su videli listi jedne i druge strane. I tako ondi obrediše, i vse nih stare listi potvrdiše, vsakoj strani povratīše, i prepisavi je, sebi shra-

nše, i jednoj i drugoj strani navestiše: da, ka koli stran bi pasla va dne, ali v noći prek teh razvodi i termeni, ona stran zapada komunu pene marku 1. so. maleh 40, arbadige marke 3, i ka koli stran bi prestavili ali odstavili te rečene termeni i razvodi od kunfini, ona stran zapada pene marak 300, gđnu knezu pazinskomu 100 marak, a toi gospodi 100 marak, a komunu, ki bi mirno obdržal 100 marak. I pisah listi jednoj i drugoj strani jezikom latinskim i hrvačkim, a gospoda sebi shraniše jezikom nemčkim. I vsi ti komuni idoš veselo domov, da se tako na teh razvodoh od kunfini sjediniše, i tako stvoreno bje.

Od toga brega idoš naprid komun labinski i kočurski, i starci pred nimi po starih termeneh, na put, ki gre na Brod, i tako ravno po starih znamenjah na malin gospodina Vilkerja sluge od Lupoglava, tu na Brod, i tu čekaše župan Bobo Saladin, i Hrelac, i Mikula Vivoda, i Valentin i vas komun barbanski; od Sativanca župan Ivan, i Urban, i vas komun. I tu vsa gospoda počivašu. I gđn Filip Macić govoraše od strani gospode: suci i vas komun labinski! kako vam je danas govoreno. i ta drugi dan na početki teh razvod meju moim gradom i Plominom i Kršanom, pokažite vaše pravice, ke imate ovdj; a vi župane barbanski. i vas komun Sativanca, pokažite vaše pravice, ke imate ovdj; a vi župane, i vas komun od Kočura, pokažite vaše pravice, ke imate ovdj, i kako ste danas razumili na pregu kada su vam gospoda dali vsakoi strani pisma; zato pripravite vaše starce, ki znaju pravdu i razvodi, i termeni prave meju vami. I tako vsi ti komuni odstupiše na stran, i velik čas svoločaše, i tako vaspel pred tu gospodu pridoše, i vsi rekoše, da se ovdj staju pravi termeni i razvodi meju nami od kunfini, i ti starci jedne i druge strane pokazah četiri kamiki zakopane, da se neznajahu, dokle ih neodkopaše. i behu skupa vsaki svojim znamenem, na ka znamenja pokazah listi komun barbanski, po keb tuđe najdoše te kamiki, ki behu pisani na let Božih .1150 v keh se održah, da se tu staju termeni i razvodi od kunfini, i tako se razlučuju. Naiprvo sam knez i markez velik čas, čtući ga, i tako daše gospodinu Filipu Maciću da ga čte pred vsu gospodu i deželani, i pred vsimi temi komuni, kad počine, naiprvo zgoru Raša voda velika, Sativanca, z onu stran do vode velike reke kočursko do termene meju Šemberom i Kočuram; z ovu stran od Broda zdolu vse vodi vrutki i Raša od jedne strane, i druge barbansko, ohranjući komunu labinskomu napajati živine do Raše, i na vrutkeh, ki izhajaju iz stran labinskih; a ne inako; a k Labinu od Raše i vrutak vse labinsko, i tako ravno zdolu do mora, kad se staje Raša z morem. Odtu ravno posredi mora, kako rubi od vode Raši stoc, i tako ravno po

sredi i na kanton crikve stoga Lovrenca v dragi, na ta kanton se staju dva termena od razvod, barbanski, i rakalski, crikva rakalska, on pol mora k Labinu jest labinski; a ta drugi pol mora k Barbanu jest barbansko. I, ka kol stran bi, Labina ali Barbana, prek teh termeni na mori ribe lovili, prez dopušćenja jedne ali druge strani, va dne, ali v noći, ona stran zapada prez vsake milosti pene gđnu marak 5. I tako se ondi obi strani sjediniše, i kurentaše, i rekoše, da se i sada tako meju nimi udriž prez vsake zmutne. I tako gđn knez i gđn markez i vsa gospoda kada slišali jesu taj nih razgovor, i da se tu sjediniše, ta list prepisavi, potvrdiše i komunu barbanskomu ga povratih, i vse tako odj potvrdiše. kako je od starih prišlo. I tu na Brodi na razvodoh teh četireh ohranjući deželanom, da mogu va vrime suše napajati svoje živine više i niže braneci škode; a živine mogu vse tako do Broda, kako Raša stoi, pasti, va dne; a v noći imaju poiti ležati v komunal, ki je varda ohranen za deželane. I ta komunal leži zgora Sativanca meju barbanskim i žminkim kunfinom do gračaskih termeni, termeni od Brišnice, i tako ondi navestiše jednoj i drugoj strani, da ima pri tom ostat, kako je od starih prišlo, i, ka koli stran bi prek teh termeni pasli va dne, ali v noći, ona stran zapada komunu pene marku jednu, maleh so. 40, arbadige marke 3. I ka koli stran bi prestavili ali odstavili rečeni termeni od razvod, i kunfini ona stran zapada pene marak 300, gđnu knezu pazinskomu 100 marak, a toi gospodi 100 marak, a komunu, ki bi mirno uživao, 100 marak. I pisah listi jednoj i drugoj strani jezikom latinskim i hrvačkim; a gospoda sebi shraniše jezikom nemčkim. I tako stvoreno bje. I gđn knez tu na Brodi preda vsu vsu tu gospodu, i pred temi komuni imenovanemi darova Kočur za vsim nega pristojancem i s prihodišći gđnu Filipu Maciću, sluge s Kožlaka večnim zakonom, kako se udriž v listu, ki mu ondi da pod pečatom visučem. I tako ondi prosj gđn markez pred vsu gospodu gđna Filipa Macića, da bi držal dobro susedstvo s komunom labinskim, i ondi se obeća preda vsu tu gospodu, da oče prijaznivo s nimi živet; a gđn Filip takoje ondi prosj komuna labinskoga, da i oni takoje s nim drže dobro susedstvo. I tako jedna i druga stran obečaše, i velike zavezj meju sobu utvrdiše, i biše veseli. I tako vsi ti komuni idoš veselo domov, da se tako smirom na teh razvodoh sjediniše. I gđn knez, i gđn markez i vsa gospoda i deželani, i ti od Labina, i od Blzeta, i Motovuna, i Obrtla, i ostalih komuni idoš v Barban k večeri.

VII. I bivši v jutro poli maše sedoš vsa gospoda na plac, i gđn Filip Macić govoraše od strani gospode: župane barbanski! počite ta list

v Rakal, ovo piše gdn knez, i gospoda, da jutri pridu na razvodi, i u pismi, i starci, ki znaju pravdu i razvodi od kunfina meju nimi i komunom pulskim i Motmoranom, i ta drugi list pošlite v Pul, to piše gdn markez, da pridu vas komun na razvodi i z Motmoranci, i da prnesu pisma, i da pridu starci, ki znaju pravdu i razvodi od kunfina, ki su meju vami i Raklani; a vi župan Boboš, i vas komun, pripravite pisma, i starce, ki znaju pravdu i razvodi od kunfina meju vami i Pulani z Motmoranom. I tako stvoreno be.

VIII. I bivši v jutro poli maši, idoš v Rakal na obed; i kada obedvate vsa ta gospoda, i tako sedoš pod ledonu pred vrati, i tu pride list od komun pulškoga, i v nem prošahu komun pulski gdna kneza, i gdna markeza, da bi do jutri do obeda počekali, i tako da ote prit na loki Srberu, i da se vsi ondš naidu, to im je pravo na puti od razvod i kunfina meju nimi. I tako stvoreno be.

IX. I bivši v jutro poli maši, idoš gdn knez i gdn markez, i vsa ta gospoda, i pridoš na loki Srberu, i sedoš pod velike ceri. I tako ondš pridoš z Pula gdn Debonas, gdn Toma, gdn Mancoli, gdn Deboka, gdn Skandula, gdn Jakov, gdn Kleopazii, gdn Ivan, i vas komun pulski, i tu pridoš z Motmorana sudac Loli, Zener, Filido, i vas komun motmoranski; z Barbana župan Boboš, i Rumin, i Hrelac, i Mikula Vivoda, Valentin, i vas komun; z Rakla župan Črnul, i Zlošić, i Mikula i Križman, i vas komun. I tako se ondš vsa ta gospoda i komun i veselo pozdraviše, i tako gdn knez, i vsa gospoda, ki bihu s nim, i dečelani, kada obedvate, odstupiše na stran, i velik čas meju sobu svečaše, i tako vsapet vsi ti komun i na stran odstupiše; a gdn knez i gdn markez, i vsa gospoda na drugu stran, i tako velik čas svečaše. I gdn Filip Macić govoraše od strane vse gospode komun pulskomu z Motmoranci, i komunu rakalskomu: da pokažu vsake strane svoje pravice, kako vam je pisano ta drugi dan, i pisma i starce, ki znaju pravdu i razvodi od kunfina i termini meju nimi. I tako komun pulski z Motmoranci s komunom rakalskim veliko pregovarahu, i komun pulski z Motmoranci pokazvate listi, ki bihu pisani na let Božih 1150 v keh se udriše razvod, i starci, ki znajahu meju nimi, da jesu bili prvo na razvodih, i da jesu vse strane se sjedinili meju sobu, utvrdili i kumentali, tako da na posred Prtloga, i tako ravno po zlamenjih starih, ke se udrišahu v tom listu, kažoš naprid starci, i tako na posred te lokve Srberu, ona stran pulskomu komunu z Motmoranom; a ova stran rakalskomu komunu. I tu pokazvate komun pulski z Motmoranci, da jesu varda oni na svoju stran čistili polovicu te lokve, a Raklane na svoju stran svoju polovicu, i vsaki

komun tvorahu špendie na svoju stran. I tu naidoš žavli križem zabieni v velikih cereh, oba pol te lokve, a Raklani tu pokazvate listi, ki bihu pisani na let Božih 1027, v keh se udriše, da jesu pravi njih termini i razvodi od kunfina pravo na onu stran Prtloga. I tako ravno po starih zlamenjih, ke pokazvate, kako se v pismi udriše, i tako ravno na vrh brega visokoga; odu ravno na loki Lamuča polna, odu ravno po starih zlamenjah na brežac visoki, na kamik, ki je tu zakopan svoimi zlameni, odu ravno po starih zlamenjah na kanton crekve stoga Duniža. Na to odgovarahu komun pulski z Motmoranci: da je istina, da su Raklane svoje živine na lamuži s prošnu, kada su bile suše, napajali, da vino su pošli svoimi živinami ležati na tu stran Srbara, i tako, kako je skazano po starih zlamenjah do svetoga Duniža crekve, i to očie i sada očemo pokazati nimi i Barbanci i drugimi deželjskimi muž, i cića te tolike zmutne i deferencie jesu storeni razvodi i termini postavljeni meju nami, i listi pisani zavezi, da imamo tako mirno meju sobu susedski živiti, i ne prestupati mimo teh zlameni od razvod. Na to odgovarahu Raklane: pred strahom njih gonjenja i rubci, ke nam neprestanno delahu, bežali smo z našimi živinami na onu stran lokve Srbera i teh zlameni; a teh listi i zavod nisu bili naši stari dobrovolni, nego su storeni prek njih vole, i to nam je storeno suprot našoj pravici, ke se sada očito vide. I tako gdn knez, i gdn markez i vsa gospoda velik čas svečaše, i k sebi prizvavše od Blzeta suca Mohora, i Pengara, i Matija od Motovuna sudac Ričard i Karlan Baraterević, Farin od Oprtla, sudac Gulić i Mohor, od Labina sudac Lupetin i Rumin, i Sidar i Petroš; od Plomina sudac Brnaba, i Selvistar, i od ostalih mest dečelan, i tako velik čas svečahu; a komun pulski z Motmoranci i Raklani i Barbanci na stran behu odstupili, i tako se meju sobu pregovarahu; i gdn Filip Macić govoraše od strani vse gospode komun pulskomu z Motmoranci i Raklane, da zberu s Pula 6 starac, ki znaju pravdu i termini i razvodi meju nimi, z Motmorana 6, a z Rakla 6, da pelaju po razvodih, i terminih teh 18 starac na pred, vsaki njih križ v rukah noseći pravo, kako su slišali od starih, i držali. I tako se vsi ti komun meju sobu sjedinise, i velikimi zavez i rotu utvrdiše, preda vsu gospodu, da ote pri tom ostati, kako zavodi oni i termini postavte meju nimi. I tako stvoreno be. I tako idoš naposred Prtloga, i vsakoi strani polna, odu idoš ravno po zlamenjah na Laštre, odu ravno po zlamenjah na Palion, odu ravno po zlamenjah naposred lokve Srbara, vsakoj strani polna. I tako tu vsa gospoda obrediš, da ta komun, ki bude svoju polovicu čistili, on dan da nima drugi komun da nima čistiti pod penu 5 marak, i ta pena ima bit

komunu, ki bude tako obdržal, kako je i prvo bilo narejeno. Odtu idote ravno po zlamenjah poli vele ceri kažuči stara zlamenja i križi na kamikih visečeni. I tako ravno idote po zlamenjah na zmiev dol; odtu idote ravno po zlamenjah na veliki mnel, ki je nad jednu dolinu, i tu v nem naidote čavli križem zabieni, i v nem stara zlamenja, i pred nim jest jedna gromača, a zdola nive. Odtu idote ravno na kubu na kanton crkve stoga Duniša, i tu naidote stare križe, i stara zlamenja, i tu se svršuju tri termini i kunfina od razvod: pulski z Motmoranom, i rakalski, i barbanski i k toj crkvi na dan stoga Duniša na vsako leto križ barbanski, i jedan redovnik z mašu, i križ rakalski z redovnikom imihu prit, kako je od starih prišlo, i ta redovnik od Barbana imaje čtući mašu reč: i vas ofar, ki biše na oltare, nemu, i motmoranski križ z nih redovnikom imiše prit i veliku mašu reči, i vas ofar nemu. I tako obdržahu Barbanci i Raklani za kubu svoi sanam; a Motmoranci pred vrati crkve s komunom pulskem. I tako se vas dan veselahu, i tu gdn knez i gdn markez i vsa gospoda i dečelani počivahu, i vsi oni obrediše, kako je od starih prišlo, i vsakoj strani oznanise, da ka koli stran bi prek teh termeni, i razvod od kunfina pasli, va dne, ali v noći, ona stran zapada pene komunu marku 1, so malih 40, arbadige marke 3, i ka koli stran bi prestavili ali odstavili imenovane termeni od razvod, ona stran zapada pene gdmu knezu v Pazin 100 marak, a toj gospodi 100 marak. a komunu, ki bi mirno obdržal, 100 marak. I pišate listi jednoj i drugoj strani jezikom hrvackim i latinskim, a gospoda sebi shranise jezikom nemikem. I tako vsi ti komuni idote veselo domov, da se na tih razvodih tako sjedinise s mirom, i tako stvoreno bje. I gdn Filip Macić govoraše od strani gdn kneza i vse gospode gdmu markezu, i komunu pulskomu z Motmoranom, da pišu list komunu vodnanskomu, da pridu vas komun na razvodi jutri rano k Pilipanu prvo obeda svoimi pravicami i pisma. i da pridu starci, ki znaju pravdu i razvodi od zemle i kuntradi guranske. I gdn markez, i komun pulski pišate listi komunu vodnanskomu, a gospoda županu golčanskomu, i županu stoga Vicenca opatie, da pridu jutri rano na razvodi, kad se meju nimi termeni od kunfina počenuju, a vi župane barbanski i vas komun pripravite vaše pravice i pisma, i da pridu starci, ki znaju pravdu i razvodi i termeni od kunfina ke imate od zemle, i kuntradi meju vami i Guranom i Vodnanu; a vi komun pulski z Motmoranci vaspēt jutri rano ovdj pridite, da svršimo i stvorimo razvodi meju vami i Barbanci do Filipana, i tako vsem be ugodno; i tako stvoreno bje. I tako se vsa gospoda i dečelani vratise v Barban k večeri, a pulski komun idote v Motmoran, i gdn markez naredi, da

i nim gredu od Labina, i Blizeta i Motovuna i Oprta, i Kostela, i od drugih mest, ki behu s nim na teh razvodih, i da se vaspēt s nim povrate na razvodi, kako je narejeno.

X. I v jutro rano idote k stomu Dunišu i tu s nim plovat barbanski pre Anton reče mašu, tu pridoše gdn markez, i komun pulski i z Motmoranom i vsi oni časnji ljudi ki bihu s nim. I tko vsa gospoda velik čas svečale v crkvi; a vsi ti komuni vani čekahu, i gdn markez z onu gospodu, ki bihu s nim, odstupiše, komun pulski z Motmoranci s temi drugimi komuni imenovanemi, i tako dlgo svečale i tako se vaspēt skupiše vsi, i gdn markez govoraše gdn knezu i gospodi, da bi tako stvorili i naredili, kako su večra, da zberu Barbanci 6 starac, ki znaju pravdu i razvodi meju nimi; a pulski komun 6, a Motmoranci 6, kažuči pravo, kako jesu od starih slišali. I tako, be vsioj gospodi ugodno. I tako ondi vsi ti komuni se sjedinise, i velikimi zaveri i rotu meju sobu utvrdiše, da ote pri tom ostate kuda pokažu teh 18 starac. I tako obrediše. I tako idote naprid starci, vsaki nih v rukah križ noseći, od kubi crkvi, i tako ravno na jednu rupu, ka se govori Plitva, i tu naidote jedan star križ, na kamiki visečen. Odtu idote ravno poli ciri velike, kažuči zlamenja stari križe. I tako ravno po starih zlamenjah na zemlu i kuntradu Filipana; i tako na jednu dolinicu, od ke počinje korona, i na glavi te koroni jest jedan velik mnel, i cer, na kem su stara zlamenja, i čavli križem zabijeni. I tu je jedan križ na kamiki visečen, i prek te koroni put veliki, ki gre s knežie v Pul. I tako ravno zgoro na brečac od Filipana, na nem se svršuju tri termini i razvodi od kunfina, vsaki svoimi zlamenti: pulski, z Motmoranom, i barbanski, vodnanski s Guranom. I tu čekahu sudac Crlovi i Cezari, Tronbaro, Blaž, Dominig, i vas komun vodnanski. I gdn Filip Macić govoraše od strani vse gospode: komun vodnanski, ako bi na tom breči bili pravi termeni od razvod meju vami, ali ki prež(?) ki vsi rekoše, i velikimi zaveri i rotu potvrdiše, da se ondi pravo svršuju termeni, i razvodi od kunfina pulski z Motmoranom, vodnanski z Guranom, i barbanski. I tako gdn knez i gdn markez, i vsa ta gospoda i komuni, i dečelani tu obedvaše, i veliko se meju sobu veselahu, i tako ondi obrediše, kako je od starih prišlo, i vsakoj strani oznanise, da ka koli stran bi prek teh termeni i razvod od kunfina pasli, va dne, ali v noći, ona stran zapada komunu pene marku 1, so malih 40 arbadige marke 3; i ka koli stran bi prestavili ali odstavili te imenovane termeni, ona stran zapada pene marak 800, gdmu knezu v Pazin 100 marak; a toj gospodi 100 marak; a komunu, ki bi mirno obdržal, 100 marak. I pišate listi jednoj i drugoj strani jezikom

latinskim i hrvackim, a gospoda shraniše sebi jezikom nemškim. I tako stvoreno be. I vsi ti komuni idoše veselo domov, da se tako s mirom na teh razvodih sjediniše. I gdn Filip Macić govoraše od strani gospode komunu vodnanskomu, da pokažu svoje pravice, i starce, i pisma, ki znaju pravdu i razvodi od kunfini meju vami, i Guranom, i Barbanci; a vi župane, i vas komun barbanski, pokažite vaše pravice, i pisma i starce, ki znaju pravdu i razvodi i termeni od kunfini meju vami, i Vodnanci z Guranom. I tako se vsi ti komuni meju sobu veliko pregovarahu i tako komun barbanski pokazali list, ki biše pisan na let božih 1058 v kom se udržahu termeni i razvodi od kunfini meju kuntradu Guranom i starce naprid staveči, ki znadu pravdu i razvodi odkunt radi meju nima; a z druge strani komun vodnanski starci kažuči ki znajahu pravdu i razvodi od kunfini meju nima. I tu naprid kažuči jedan inštrument, v kom se udržale, da se je bil kordal i načinil neki župan Sisti z Barbana na 5 let da nima ničeh teh zavod past. I tako vse do Trzarni ravance, i tako je plačal arbadige Vodnanu, ki biše pisan na let božih 1140, a to v ime kuntradi gurjanske, i kako se vsi ti komuni veliko pregovarahu; i gdn knez, i gdn markez, i vsa gospoda velik čas svečaše i prizvate k sebi od Bizeta sudac Mohor i Pengar, i Matij, od Motovuna sudac Ričard i Karlan, i Baratezević, i Korača, i Farin; od Oprtla sudac Guljić, i Cernević i Mohor, od Labina sudac Lupetin, i Rumin, i Sidar, i Petroš; od Plomina sudac Brnaba, i Šalveštar; od Kostela i od ostalih mest. I tako vsi skupa velik čas svečaše, i jedne i druge strane listi i pisma čtehu, i tako pulski komun pokazali svoi oriinal, kad se vsa nih pisma i nodari udržahu, da ta inštrument biše stvoren v nih polači, po zapovedi njih starac, i gospode, v kom se udržale, da ta župan Sisti ima i more past svoje živine od toga vrha kuntradi Filipana, kad se svršuju tri termeni od kunfini. I tako po termenih od ravance Trzarni, i vse do zatki opatie crekve stoga Martina, kad se svršuju četiri termeni od razvod i kunfini, i prose vse te gospode da bi se imelo tako obdržat, kako je od starih prišlo. Ovo su očie i sada ljudi živi, ki su pri tom bili, i njih oci, ki su zato nim govorili, da nima veče od nijedne strane biti zmutni, nego da se ima tako vazda naprid meju nima udržat; i van s toga ne stupit. I gdn Filip Macić govoraše od strani vse gospode komunu pulskomu, i vodnanskomu, i barbanskomu, da bi imeli na stran ti komuni odstupit. I gdn knez, i gdn markez, i vsa gospoda velik čas skupa svečahu, a komunu pulski i vodnanski, i barbanski behu na stran odstupili. I tako se kruto meju sobu pregovarahu, i gdn Filip Macić govoraše od strani vse gospode komunu pulskomu z Vodnanci, i komunu

barbanskomu, da zberu s Pula 6 starac, ki znaju pravdu, i razvodi od kunfini meju Vodnanci z Guranom, i Barbanci, a šest z Vodnani, a šest z Barbana i da pelaju pravo po razvodih teh 18 starac naprid vsaki njih križ v rukah noseći, pravo, kako su sliicali od starih. I tako se vsi ti komuni meju sobu sjediniše, i velikimi zaveci i rotu utvrdiše i rekoše, da ote pri tom ostat, kako oni meju nima zavodi stvore. I tako stvoreno bje. I tako od toga mnela, i cera i glave te koroni od toga brečica idoše ravno na jednu gromaču, i tu naidoše jedan križ na kamiki visečen; odtu na jedan velik cer, i v nem naidoše jedno zlamene i jedan križ na kamiki visečen; od tu na jedan velik mnel, i v nem naidoše dva stara križa, i zabiše čavli v nem. Odtu idoše po zlamenjah ravno na ravanca, ka se govori Trzarna, tu na jednu gromaču, i tu je jedno zlamence na kamiki visečno, zgora puti, ki v Savičentu, i tu zakopaše jedan kamik i na svaku stran jedno zlamenje visekoše. Odtu idoše ravno putem, ki gre z Motmorana v Savičentu, i po pute mnoge križe na kamikih visekoše, i tako gredući po starih zlamenjah vse putem do puta, ki gre od Vodnani v Barban, na glavi te zatki opatie crekve stoga Martina, od vrha Głoboca, i tu naidoše stare križe, i stara zlamenja različna i tu čekahu župan Marko, i Križman, i Brnaba i Mikula; i vas komun golčanski; od stoga Vicenca opatie, župan Faško, Adam, i Žil i vas komun. I gdn Filip Macić govoraše od strani vse gospode komunu golčanskomu, i komunu stoga Vicenca: ako bi na tih rasputih, i na tih zlamenjah, ke su pokazali komun vodnanski na glavi te zatki, pravi njih termeni od razvod? ki vsi rekoše, i velikimi zaveci i rotu potvrdiše, da se pravo ondi svršuju četiri termeni od razvod meju nima, i vodnanski, z Guranom i savičenski, golčanski i barbanski. I tu pokazahu četiri zlamenja različna na kamikih visečeni, i ondi pokazahu komun golčanski list, ki biše pisan na prvih razvodih na let božih 1025, v kom se udržale, da ta zlamenja tu jesu postavljena, od svakoga toga mesta svoje zlamenje. I tu sam gdn knez i gdn markez, i vsa ta gospoda čteče ta list, i tako be vsem ugodno i tako ondi obrediše, kako je od starih prišlo. I gdn knez, i gdn markez ja list potvrdiše, i komunu vodnanskomu ga povratih, prepisavši sebi i hraniše gospoda, i vsakoi strani oznaniše, da, ka koli stran bi prek teh termeni i zavod od kunfini pasli, va dne, ali v noći, ona stran zapada komunu pene marku 1. so. malih 40, arbadige marke 3, i, ka koli stran bi prestavili ali odstavili imenovane termeni, i razvodi od kunfini, ona stran zapada pene marak 500: gdmu knezu v Pazin 100 marak, a komunu, ki bi mirno obdržal, 100 marak. I vsakoj strani njih listi, potvrdivši je, vratih, prepisavši je gospoda sebi shraniti.

I tako stvoreno bje. I pišaše listi, jednoj i drugoj strane jezikom latinskim i hrvackim; a gospoda sebi shranise jezikom nemškim. I tako vsi ti komuni idoše veselo domov, da se tako na teh ravodeh smirom sjediniše.

Od teh razputi, i glave te zatke idoše vsa gospoda, i vsi ti komuni i deželani meju Golčanci i Barbanci, odtu ravno na jedan velik mnel, i tu naidoše dva stara križa, i žvlii zabijeni, kako se v listu udrišaše. Odtu na jedan velik cer, na kom behu dve zlamene, odtu na jednu gromaču, odtu ravno na glavu, zatke crekve stoga Sanbasa; i tu naidoše dve različne zlamene; i tu potuži komun pulski gdnu knezu i gdnu markezu, i voi gospodi od strani svoje crekve, i nih gdn opata, i tu pokazraš listi, v keh se udrišaše, da tu crekvu ima komun barbanski obsluževati vsakimi potribami, i za nu davat tomu opatu prihodišca na leto mere barbanske pšenice starič 15, keh mnoga vrimena nisu dali, ni ote, kako je narčeno od starih; a komun barbanski na to odgovoraše i potrebovaše, da gdn opat po veće krat jest nim otel dat nih pravice, a komun pulski krati, i da ih nima dat zvrhu te crekve i zemle nec i oblasti, ka pristoi crekvi i zemli, zato dajte nam pravice, a pšenicu vazmite. I tako gdn knez i gdn markez i vsa gospoda narediše, da komun pulski i gdn opat imaju dat pravice, ke pristojše komunu barbanskomu, zvrhu nih crekve, i zemle; a da Barbanci imaju plačati kako je od starih prišlo. I tako stvoreno bje.

Od te glavi zatki i zlamenii idoše na dol Butkov, tu naidoše tri zlamenja, i tu se svršuju tri termeni, i razvod, i kunfini: barbanski, golčanski i savičenski, ondi je zgora jedan vrutak, kad i malo voda svzira, v jednoj rupi, ka se govori Pučul, ki je na stran barbansku, ke vode vsa ta gospoda, i komuni i deželani piše. I gdn Filip Macić govoraše od strani gospode komunu barbanskomu, i golčanskomu, i stoga Vencenca: aku bi ondi imili ku zmutnu, ali aku bi ondi bili pravi termeni i razvod i od kunfini meju nimi? ali neki rekoše da ne; i na to imaju jedna i druga stran listi, ke ondi pokazraš, da se ondi svršuju meju nimi tri termeni, ki biše pisan na prvih razvodih, na let bolih 1220. I tako tu narediše, da imaju pri tom ote, kako je od starih prišlo. I tako vsi ti komuni idoše veselo domov, da se tako na teh razvodih smirom sjediniše.

I tu gdn knez, i gdn markez, i vsa gospoda i komuni, i deželani počivahu. I tako gdn knez, i gdn markez, i vsa gospoda i deželani i komuni idoš ke večeri v Zmin. I tu pride gdn Drmitar, škof pičanski, tu-

žše i kazaše listi i pravice na tri crekve, ke s skupa na žminščini: svi Domenig, sta Onida, i sta Sobota da pristojše biskupij pičansku za vse tih zemlani; a komun žminski i škof porečki jesu vse to poda se obrnuli. I tako pisa gdn markez v Poreč, da pride gdn škof Oton.

XI. I bivši v jutro poli maši, pride list od gdn škofa s Poreča. I take gdn knez i gdn markez i vsa gospoda obrediše, kako je od starih prišlo, da te crekve imaju biti pod biškupiju pičansku s prihodišci, kako se v pismi udrži, i zemle teh crekav jesu do cimitera crekve stoga križa. I tada vsaki škof pičanski staše na bregu beranskom poli crekvi stoga Mihovila razve kada mašu škoflu pojaše, tu ju imiše peti v Pični. Gdn Filip Macić govoraše od strane gospode; župane žminski! pošlite ova list, ki piše gdn markez komunu dvegraiskomu, da pridu vas komun na razvod, i da prinesu pravice, i pisma, i da pridu starci, ki znaju pravdu i razvod i od kunfini meju vami i Križanci; a ta drugi list pošlite komunu v Kringu, da pridu vas komun na razvod, i da prnesu pisma i da pridu starci, ki znaju pravdu, i razvod, meju vami. I tako pridole sudac Kramar, i Fulin, i Križman, i Anžul, i vas komun dvegraiski v Zmin. I župan Mavar Zagrič, i Marinel, i Mihel, i vas komun žminski se veliko svečale, i tako vsi kupno idoš pred vsu tu gospodu; i gdn knez i gdn markez, i vsa gospoda i deželani sedehu na placi pod ledonu, i govoraše sudac Kramar od strani komuna dvegraiskoga, i tu beše župan i vas komun žminski: — gospodo! ovo su naši susedi nazoči kako mi meju sobu nijedn zmutne od razvod i kunfini, nego jedna i druga stran vse tako obdržimo, kako je od starih prišlo. I gdn knez, i gdn markez, i vsa gospoda, i vsi ti prvo imenovani deželani velik čas svečale, i gdn Filip Macić govoraše od strani gospode komunu dvegraiskomu i žminskomu: i gdn knez i gdn markez, i vsa ova gospoda i komuni ote, da vi imenujete vaše zavodi i termeni od kunfini, i tako ote, da se zapiše po trih nođareh, kako su i dosada po deželi pisali. Sudac Kramar, i vas komun govoraše: meju nami i Zminci najprvo počine naš termen na Valijoli, i tako gre koronu posredi zlamenjeh ravno na Kašteler, i tu su jedne i druge strane zlamenja na kamiki visečena, odtu ravno po zlamenjeh ravno na koronu pod crekvi stoga Jakova, i tu na nega dan držimo na našu stran naš sanam; a Zminci na nišu stran, i ondi su zlamenja meju nami, zlamenja postavljena od razvod, od naših stariih, odtu po starih zlamenjeh i gromačah ravno na Lašti, i tu je jedan velik kamik zakopan, na kom su zlamenja jedne i druge strani, odtu po zlamenjeh i gromačah ravno na rupu, i tu je jedno zlamene visečeno, i tako ravno na ravancu pred kanton ste Marie, ondi su tri zlamenja, i tu se svršuju tri termeni od razvod i kunfini: dvegraiski, i žminski, i savičenski.

I tako gdn knez, i gdn markez, i vsa gospoda jednoj i drugoj strani oznanise, kada su sami dobrovoljno imenovali termeni meju nimi, i razvodi od kunfina, i postavili, i tako da ima zavod obdržat. I tako naredise. I, ka koli stran bi prek teh termeni imenovaneh pasli va dne, ali v noći, ona stran zapada pene komunu marku 1. so. maleh 40, arbadigji marke 3; i, ka koli stran bi prestavili ali odstavili imenovane termeni, ona stran zapada pene marak 300: gđnu knezu v Pazin 100 marak, a toi gospodi 100 marak; a komunu, ki bi mirno obdržal, 100 marak.

I pisaše listi jednoj i drugoj strani jezikom latinskim i hrvackim, a gospoda sebi shraniše jezikom nemickem. I tako komun dvegraiski i žminski biše veseli, da se tako s mirom na teh razvodeh sjediniše, i tako stvoreno bje.

I gdn knez, i gdn markez, i vsa gospoda, i svi ti komuni i deželani idoš v Kringu k večeri, i sedoš na placi pod ledonu, i gdn Filip Macić govoraše od strane gospode: župane s Kringi! pošlite ov list v sat Lovreč, ovo piše gdn markez, da pridu jutri rano na razvodi vas komun, i da prinesu pisma, i da pridu starci, ki znaju pravdu i razvodi meju vami, i dvegraići; a vi cudac kramar iz Dvejgradu, i vas komun precsite vaša pisma, i da pridu starci, ki znaju pravdu i razvodi meju vami, i Križanci i Satlovrečanci; a vi župane s Kringe, pripravite vaše pravice, i pisma, i starci, ki znaju pravdu i razvodi meju vami, kako ste razumili.

I tu pridu gdn Albert, opat stoga Petra od Silbe, gdn knez preda vsu tu gospodu darova gdn opatu drugi del desetini v Kringi od žita, od vina i janac, tako, da ima bit pol gdn knezu, a pol gdn opatu, dajući tomu redovniku od Kringi vsaki 4 kvarteh jedne i druge strani, i listom svojim pod pečatom visućim potvrdi na pripču preda vsu etu gospodu. I tako stvoreno bje.

XII. I bivši v jutro poli maši, idoš vsa gospoda i vsi komuni i deželani na Valijol, i tu čekahu sudac i vas komun dvegraiski. I tu pride župan Petar, Prosigov sin, i Anton, sin župana Lovreča, i Stina, i vas komun s Kringi. I gdn Filip Macić govoraše od strane vse gospode komunu dvegraiskomu i križanskomu, da pokažu vsaka stran svoje pravice, i pisma, i starce, ki znaju pravdu i razvodi, meju nimi. I tako se meju sobu veliko pregovarahu, i ta ondji sami meju sobu narediš, da zberu komun dvegraiski 3 starci, ki znaju pravdu i razvodi, kako su slišali od starih; a križanski komun 3 starci ki znaju pravdu i razvodi meju nimi, i da pelaju, kako su slišali od starih. I tako vsoj gospodi bi ugodno, i tako narediš, i velikimi zavazi i rotu meju sobu utvrdiš, da ote pri tom ostat, kuda termeni i razvodi stvore teh 6 starac. I tako

vsaki nih križ v rukah noseći idoš naprid od postređ Valijola drage ravno koronu kažeč, i stara zlamenja i gromače, i tako ravno na mnel veliki kdđ se govori Baba. Na nom behu tri stara zlamenja, i tu zakopaše jedan velik kamik, i v nem visekoše tri zlamenja, i tu se svršuju tri termeni od razvod, i kunfina: Satlovrečki, i dvegraiski, i križanski, i tu čekahu sudac Valent, i Karlan, i Zulijan, i Brnardo, i vas komun Satlovreča. I gdn Filip Macić govoraše od strane vse gospode komunu Satlovreča: Suci, i vas komun? kako vam je včera pisano, pokažite vaše pravice, i pisma, i starce, ki znaju pravdu i razvodi meju vami i Križanci i dvegraiski, i aku bi tu pravi termeni i razvodi od kunfina meju vami, ali ne?

I tako komun Satlovreča pokazraš list, ki biše pisan na let božih 1130, v kom se održaše, da su ondji, i da se svršuju tri termeni i razvodi od kunfina: Satlovrečki, dvegraiski, i križanski, i gdn markez sam žteše ta list preda vsu gospodu, i tako vsa gospoda oznanise jednoj i drugoj strani, da imaju pri tom ostat, kako je od starih prišlo.

I tako narediš, da, ka koli stran bi prek teh termeni i razvodi pasla, va dne, ali v noći, ona stran zapada pene komunu i marku, so. maleh 40, i ka koli stran bi prestavili, ali odstavili imenovane termeni, i kuni od razvod, ona stran zapada pene marak 300: gdn knezu pazinskomu 100 marak; a toj gospodi 100 marak; a komunu, ki bi mirno obdržal, 100 marak. I pisaše listi jednoj i drugoj strani jezikom latinskim i hrvackim; a gospoda sebi shraniše jezikom nemškim. I tako list stari potvrdiš, strani vratiš, prepisavši ga sebi shraniše.

I tako vsi ti komuni idoš veselo domov, da se tako smirom na teh razvodeh od kunfina sjediniše, i tako stvoreno bje.

I gdn Filip Macić govoraše od strani gospode komunu Satlovrečkomu, i komunu križanskomu, da pokažu jedne i druge strani svoje pravice i pisma, i starce, ki znaju pravdu i razvodi, i termeni od kunfina meju nimi. I tako ti komuni velik čas skupa svečaše, i tako se veliko meju sobu pregovarahu, i tako vaspet k toi gospodi pridoš. I tu komun Satlovreča pokazraš list, v kom se održahu termeni i razvodi meju nimi, ki biše pisan na prvch razvodeh, tų na ta dan, kako je zgora; a komun križanski pokazraš svoi list, od razvod, ki biše pisan pravo vse tako, i bihu ta oba jednoga glasa; I gdn knez, i gdn markez, sama žteše te listi pred tu gospodu, i sudac Valtar, i Karlan, i Zulijan, i Brnardo gredehu napred, i župan Petar, i Anton, i Stina, i vsaka stran noseći list, i sudac Zulijan žteče, a za nimi vsa gospoda; i vsi komuni, i deželani, i tako idoš od te Babi po starih zlamenjeh, i gromačah kako

se v listeh udružaje, obemljuječi inšie opatie ckevke devi Marie na vrhu. I tu potuži gdn Albrecht od stoga Petra od Silbe, da mu komun Satlovrečki od jedne strani posiluju, a od druge strane komun križanski zvrhu teh niv, i zemał, i da bi ne teli plaćat dohodak narećenih toi opatii. I tako gdn knez, i gdn markez, i vsa ta gospoda narediše, da te nive i zemle imaju toi opatii i ckevki devi Marie na vrhu desetinu slušit i dajati, kako je od starih prišlo.

Odtu idošie po starih zlamenjah, i gromačah ravno zgora puča tri seženi na kamik^otu bihu dvi zlameni, i da je poč ta križanski, odtu po starih zlamenjah, kuda listi kazahu, pravo na Bablak, i na Skril veliku; odtu po zlamenjah na veli orh, i tu su 2 križa na nem, i tu na kamiki 2 križa visećena; odtu na koronu, i tako tu koronu obemli Rušin breg. Odtu vse po starih zlamenjah, i gromačah, kako se v listih udružaje, i tako ravno na trnovu loki, tu se svrluju četiri termeni od razvod i kunfini od kuntradi. I tako ondi obrediše gdn knez i gdn markez, i vsa ta gospoda, kako je od starih prišlo, i kako su sami meju sobu razvod i kunfini oznanis, da, ka koli stran bi prek teh termeni i razvod pasli, va doę, al v noći, ona stran zapada pene komunu marku 1. so. maleh 40. arbadie marke 3; i ka koli stran bi prestavili ali odstavili imenovane termeni, i razvod od kunfini, ona stran zapada pene marak 300: gdn knezu v Pazin 100 marak; a toi gospodi 100 marak; a komunu, ki bi mirno obdržal, 100 marak. I tako vse nih stare listi potvrdiši, vsakoi strani povratišie; prepisavši je, sebi shranis, i pisaše listi jednoj i drugoi strani jezikom latinskim i hrvackim; a gospoda sebi shranis jezikom nemskim. I tako stvoreno be. I gdn knez i gdn markez, i vsa ta gospoda i komuni, i dečelani idošie v Satlovreč k večeri.

XIII. I bivši v jutro poli maši, sedošie vsa gospoda na placi i sam gdn knez govoraše gdnmu markezu, i toi gospodi, da bi ga imeli obdržat poli nega pravie, i ondi pokaza listi v keh se udružaje, da ti Hlahtni od Satlovreča imaju vazda služit gdnmu knezu v Pazin cića da jesu od prvih knezi darovani, i komun Satlovrečki ima služit v Pazin s prihodišci, ohranjujć gdnmu Podreki negovu oblast, i prihodišća. I tako sam gdn markez čete listi preda vsu gospodu i komuni. I tako dlgo svećasie, i velik čas se razgovaraše za vsu onu gospodu, ki behu i nim. I tako vaspet ondi naredišie, kako je od starih prišlo, i kako se v listih udružaje, da ima komun Satlovrečki služiti gdnmu knezu v Pazin, desetinu od lista i vina, i janac; a gdn knez vsaku četrtu ima dat tem redovnikom, i komun ima postaviti vse te desetine v Pazin, i ta komun na vsako leto, na dan stih

apostol Petra i Pavla misca ijuna imaju dat gdnmu knezu marak 5 v Pazin; a ti Hlahtni od Satlovreča 4 librice papra, i da gdn knez odanas i naprvo nima veće držat svojih ljudi tu, ni v truni, nego da ima tako stat, voblasti gdnmu Podreki, i komun imaju dati obarovane turnu i kaštelu gdnmu knezu, dajući mu to; ako li bi ne teli davati i tako služiti: tako ima gdn knez vaspet svoje ljudi držati v tom turni i kaštelu, za vsimi prihodišci, i da ta turan i kaštel se nima zapustiti, nego tako komun ima vazda pripravno, vazda prez vsakoga zapušćenja držati, kako je od starih prišlo. I tako se sjedinis. I tako stvoreno bje. I gdn markez pisa list komunu motovunskomu, da pridu jutri vas komun na razvod od kunfini, i da prinesu pisma i pravice, i da pridu starci, ki znaju pravdu i termeni i razvod od kunfini meju nimi i Trvižanci, i da pridu na trnovu loki. I gdn Filip Macić govoraše od strani vse gospode: suci i komunu Satlovrečkomu, da poltu ta list v Motovun, a ta drugi list v Trviž, ki piše gdn knez, da pridu jutri na razvod od kunfini, na trnovu loki, i da prinesu pisma, i da pridu starci, ki znaju pravdu, i termeni, i razvod od kunfini meju nimi; a vi suci i vas komun Satlovrečki, prnesite vaše pravice i pisma, i starci da pridu, ki znaju pravdu i razvod i termeni od kunfini, na trnovu loki; i vi župane s Kringi prnesite vaše pravice i pisma, i starci da pridu, ki znaju pravdu, i termeni i razvod od kuntradi, kako vam je rečeno, i da pridu naiprvo na trnovu loki. I tako storeno bje.

XIV. I bivši v jutro poli maši idošie gdn knez i gdn markez i vsa gospoda na trnovu loki, i vsi ti imenovani, i vsi dečelani, i s nimi gdn Drmitar ikof pićanski, i gdn Albrecht, opat stoga Petra od Silbe, i s nimi s Pula gdn Debonas, gdn Toma, i gdn Macoli, gdn Deboka, i gdn Ivan, gdn Skandola, i gdn Jakov, i gdn Kleopazii, i mnosi družii; z Motmorana sudac Loli, Zener, Filido; z Labina sudac Lupetin i Rumin, i Sidar, i Petroš; od Plomina sudac Juri i Kuzma, i Brnaba i Baštijan; od Vednani sudac Crloni, Cezarii, Tronbaro, i Blaž; od Blzeta sudac Blaž, sudac Mohor, i Pengar, i Brton, i Stipan; od Oprtla sudac Gulić i Črnečić, i Mohor; z Dvejugradu sudac Kramar, i Fulin, i Križman, i Petroš; od Kostela župan Petar, i Mohor, i od družih mest dovole častnih mužii; a s knešie od vsakoga mesta 3 častni mužii, i župani. I tu obedvasie, i počivahu vsa ta gospoda, i komuni, i dečelani. I tu pridošie sudac Ričard, i Karlan, i Korača, i Varin, i Bernardo sin Baraterov, i Stipan, i vas komun motovunski; Satlovreča sudac Valtar, i Karlan, i Zulijan, i Bernardo, i Mohor, i vas komun; s Kringi župan Petar, i Anton, i Lovreč Stina, i Grgur i vas komun; s Trviža župan Andrei i Grdeina, i Sal-

vestar, i Virić, i Pogorel, i vas komun. I gdn Filip Macić govoraše od strane vse gospode komunu motovunskomu, i satlovrečkomu, i komunu trviškomu, i križanskomu, da pokažu vsaka stran svoje pravice, i pisma, i starce, ki znaju pravdu i termini, i razvodi, i kunfini od kuntradi, kako vam je večra pisano, i govoreno i aku bi tu bili pravi termeni, i razvodi, i termeni i kunfini na tih trnovih lokvah, kadi smo sada.

I tako se vsi ti komuni meju sobu veliko pregovorahu; i tako komun motovunski rekoše, da jesu. I tu pokazāše i daše v ruke gdnu markezu list, ki biše pisan na let božih 1271, v kom se udržahu pisani termeni i razvodi od kunfini meju nimi i Trvižanci, ki biše pisan pravo poli te lokve ternove, kako tu obi strani obistiniše; i komun trviški prikaza takoje list gdnu knezu, ki biše toga glasa, kako i list motovunski od početka do svršena. I tako gdn knez, gdn markez vsaki niju držeči četehota listi, i behota vesela, da se skladahota, i vsa gospoda je čteše; a komun satlovrečki pokazāše listi svoje s komunom križanskem, po kih su vodili ta drugi dan, do te trnave, i da se tu svršuju meju nimi termeni, i razvodi, i kunfini od kuntradi. I tako komun motovunski, i komun trviški zvrhu listi z velikimi zavezami i rotu potvrdiše, i rekoše, da se tu svršuju teh četireh komuni termeni i razvodi od kunfini, meju nimi. I ondi imaju vsaka stran čistit svoju loki. I tako ondi vsa ta gospoda obrediše, da ima pri tom ostat, kako je od starih prišlo, i kako se v listeh udrži. I vsakoi strani oznaniše, da, ka koli stran bi prek teh termeni i razvod pasli va dne, ali v noći, ona stran zapada pene komunu marku 1. šo, malch 40, arbadigie marke 3. I, ka koli stran bi prestavili ali odstavili imenovane termeni, i razvodi od kunfini, ona stran zapada pene marak 300: gdnu knezu v Pazin 100 marak; a toi gospodi 100 marak; a komunu, ki bi mirno obdržal, 100 marak. I pišaše listi jednoj i drugoj strani jezikom latinskim i hrvackim; a gospoda sebi shraniše jezikom nemickem.

I vse nih listi potvrdiše, vsakoi strani vratiše, i, prepisavi je, sebi shraniše. I tako vsi ti komuni idoše veselo domov, da se tako smirom na teh ra-vodeh sjediniše, i tako stvoreno be.

Od te trnove lokve idoše komun motovunski napred, i komun trviški meju nimi po razvodch, kažući starci zlamenja, i vsaka stran listi čtući, i vsa ta gospoda za nimi, i vsi ti komuni, i dečelani po starih zlamenjch ravno na kamik beli. Tu su na nem zlamenja gdna Podreki, i gdna kneza i jedan križ na kamiki visečen; odu po starih zlamenjch kako se v listeh udržāše i tako ravno na tri oknice, i tu su stara zlamenja; odu po zlamenjch ravno na loki priščare, i na toi lokvi jedna

i druga stran imaju svoje živine napajati, i vsaka stran svoi pol čistit, i poli te lokve v jednom ceri jesu križem čavli zabijeni. Odu idoše po starih zlamenjch pod breg Mantelan, i tu vkopaše jedan kamik velik, kadi je prvo bil, i tu postaviše zlamenja gdna Podreki, i gdna kneza: odu idoše po starih zlamenjch ravno na mnel veliki, i tu naidoše križem čavli zabijene. Odu na loki po drenovu rupu, i na toi lokvi jedna i druga stran imaju svoje živine napajat, i vsaka stran svoi pol čistit, i poli te drenove rupi dva križa visekoše; odu idoše po starih zlamenjch ravno po srede Mavrovega brega, i tako ravno na posred lokve Badavse, i te loki je pol komunu motovunskomu; a pol komunu trviškomu, i tu je naposred te lokve jedan velik križ visečen na kamiki, i poli te lokve jedan brest, v nem su čavli križem zabijeni, i vsaka stran ima svoi pol čistit, a ne vsi jedan dan pod penu marak 5. ka pena se nima odпустiti, ona stran, ka bude čistila, ta druga stran ima čekat. I tako ondi narediše. I ka koli stran bi na drugu stran živine napajala, i koliko koli krat bi našaste ona stran vazda zapada pene marak 5. I te pene gre polovicu gospodinu, a druga pol tomu, ki ruba. I tako se ondi obe strane sjediniše, i tako ondi narediše; odu i odoše po starih zlamenjch na jedan velik oreh, ki ima tri vrhi, i v nem su čavli križem zabijeni. Odu idoše po starih zlamenjch na vrutak Valigaštar, i tu jedna i druga stran imaju živine napajati, i vsaka svoju stran čistiti, i načinati, i tu su čavli na velikoi oskorušvi križem zabijeni, i stara zlamenja v jednom orehi, i tu su postavili na jednom kamiki zlamenja gdna Podreki, i gdna kneza; odu idoše po starih zlamenjch zdolu na veliku smoki, i v noi su čavli križem zabijeni, i tu je jedan velik kamik, na kom jesu dva križa visečena. Odu idoše po starih zlamenjch na vrutak pod breg veli, meju sti Spas, i Novaki, i tu ima jedna i druga stran živine napajat, i tu postaviše jedan velik kamik, na kom je jedan križ visečen, i tu počivahu vsa gospoda i komuni, i dečelani, i piše vsi toga vrutka voda, i narekoše ime tomu vrutku Knež studenac.

I tu gdn Albert opat od stoga Petra od Silbe potuži svoj gospodi, da komun motovunski jesu za se obratili veći del zemal crekve stoga Spasa i ste Zabeti, i vas Sublent, ki pristoji tem crekvam, kažući listi i svoje pravice od prvih knezi i gospode pazinske, da te crekve i te nih zemle pristojie stoga Petra od Silbe, i tako se komun motovunski veliko pregovarahu z gdn opatom, da ti vinogradi, ki se sada sade po vsem Sublenti, nimaju dati desetine tem crekvam, nego ti stari vinogradi imaju slušiti. I vsa ta gospoda kada jesu slišali tužbe, i odgovaranja, i gdn knez, i gdn markez, i vsa ta gospoda čteše listi, ke pokaza gdn opat.

i tako ondi vaspet obrediše, da te zemle teh crekav, ki bi na nih sejali, imaju dati desetinu gdnou opatu, i vsaki vinograd po vsem. Suhlenti, ki se dela, imaju dati desetinu gdnou opatu. I na to mu listi, i potvreni gdn knez, i gdn markez svoimi visućemi pečati potvrdiše, da se ima tako obdržati, kako je od starih prišlo.

I tako ondi narediše, od razvod, ke su stvorili, da, ka koli stran bi prek prestupili s pašu va dne, ali v noći, ona stran zapada pene komunu marku 1, so maleh 40, arbadige marke 3, i, ka koli stran bi postavili ali odstavili imenovane termeni, i razvodi od kunfina, ona stran zapada pene marak 300; gdnou knezu 100 marak; a toi gospodi 100 marak; a komunu, ki bi mirno obdržal, 100 marak. A listi i pisma ote storit, i dat vsakoi strani, kadi se budu dosvrčili razvodi meu nima. I tako stvoreno be. Od toga vrtuka idošie pravo na sti Spas, i na zvoniki stoga Spasa naidošie zlamenja na kamiki visećemi gdnou Podreki, i gdnou kneza pazinskoga, i tu su bili jedne i druge strane zapovidali, ta zlamenja postaviti, da se dotu imaju meu nima termeni i razvodi i kunfini od zemle, i kuntradi, do tu obdržat, kako se v nih listeh obdržaše. I tako ondi obrediše, kako je od starih prišlo. Odu idošie ravno po starih zlamenjeh ravno na posred grma Kalderskoga, i tu postavišie zlamenja, kadi su i prvo bila, odu idošie po starih zlamenjeh ravno prek na kanton crekve stoga Mihovila, na breh Zamaska, i tu naidošie zlamenja visećena na kamiki gdnou Podreki, i gdnou kneza pazinskoga, kada su prvo skupa razvodi činili, tako su tu trda svoja zlamenja postavili, da se ima tako meu nima, i ti razvodi obdržat, kako je od starih prišlo. Od toga kantona te crekve idošie ravno veliku cestu po srede Zamaska, i tako ravno zdolu opotece putem na brelac, tu je jedna velika gromača, i tu je jedan kamik, na kom je jedan križ visećen. Odu ravno po starih zlamenjeh na Sergoninu stenu, tu su tri križi visećeni, i tu se zatvaraju i svrćuju termeni i razvodi i kunfini od zemle i kuntradi meu gdnou Podreku i meu gdnou knezom pazinskim, i od kuntradi i razvod, i pasišie meu komunom motovunskim, i trviškim i sovinskim z Vrhom. I tako tu listi, i pisma gdn knez i gdn markez pred visu tu gospodu i komuni čiteše, i ti komuni rotu, i velikimi zavezai utvrdišie, i rekoše, da ote pri-tom ostat, kako je nazareno.

I tako ta gospoda obredišie, kako je od starih prišlo. I jedno i drugoi strani oznanišie, da, ka koli stran bi prek teh termeni, i razvod od kunfina pasli va dne, ali v noći, kako je šasto, ona stran zapada komunou pene marku 1, so maleh 40, arbadige marke 3; i, ka koli stran bi postavili ali odstavili te imenovane razvodi i termeni postavleni.

ona stran zapada pene marak 300; gdnou knezu v Pazin 100 marak; a toi gospodi 100 marak; a komunu, ki bi mirno obdržal, 100 marak. I vse nih stare listi potvrdišie, vsakoi strani vratišie, prepisavši je, sebi shranišie, i pišaše listi jednoj i drugoi strane jezikom latinskim i hrvackim; a gospoda sebi shranišie jezikom nemškim.

I tako stvoreno bje. I tako komun motovunski i trviški idošie veselo domov, da se tako s mirom na teh razvodeh sjediniše. I gdn Panšpetal sluga z Mumlana prosi gdnou kneza i gdnou markeza, i vse gospode i komuni i dečelani, da pridu v Mumlan na razvodi. I gdn knez i gdn markez, i vsa gospoda i komuni i dečelani idošie k večeri v Zavrrije.

XV. I bivši v jutro poli maši idošie i pridošie v Mumlan, i bivši v jutro poli maši, i gdn Filip Macić govoraše od strane gospode: župane muhlanski! pošlite ove listi, ke piše gdn markez, komunou bulskom, i grožnankomu, da pridu na razvodi, i da prinesu svoje pravice, i pisma, i starci, da pridu starci, ki znaju pravdu i razvodi i termeni od kunfina meu vami, i nima, kadi se govori Peč; a vi župane, i vas komun, pripravite vaše pravice i pisma, i starce, ki znaju pravdu i razvodi od kunfina meu nima i vami, i Buc, i Grožnanci. Ov list pošlite komunou v Srbar, da pridu ktakoje na razvodi svoimi pravicama, i komun od Kaštalbon, i od Oskoruša, i Krbotuna, i Topolca, da pridu na razvodi, i da prinesu svoje pravice od razvod. I tako stvoreno be.

XVI. I bivši v jutro poli maši, idošie gdn knez i gdn markez, i vsa gospoda, i svi ti komuni naprvo od Pula, od Vodnani, i Motmorana, od Labina, i Plomina, od Bžeta, i Kostela, i Motovuna, od Oprtla, od Satlovreća, i Dvejugrada, i vsi dečelani, ki su bili na teh prvih razvodeh, kuda su opelali, i pridošie kadi se govori zeleno drvo, i tu čekahu sudac Koradin, i Rošević, i Ambrožin, i Mohor, i vas komun bulski; z Momlana župan Kablar, i Andrijač, i Čolch, i Voldrih i vas komun. I gdn Filip Macić govoraše od strani vse gospode tem komunom, da pokažu svoje pravice, i pisma, ke imaju od razvod, i ako bi tu nih pravi termeni na tom mestu, ali ne?

I tako se ondi veliko ti komuni meu sobu pregovarahu, i tako komun bulski pokazše list, ki biše pisan na let božih 1130, v kom se održahu termeni i razvodi od kunfina meu nima, ki biše pisan na tom mestu, na prvih razvodeh, i da se ondi svrćuju termeni i razvodi od kunfina meu komunom bulskim i muhlanskim, i tako gdn Panšpetal sluga svoimi kmeti s komunom bulskim se lepo vaspet razgovoriše, i sjediniše meu sobu. I tako obi strane kurentaše, i meu sobu velikimi zavezai i rotu potvrdišie, da jesu ti razvodi pravo storeni. I gdn knez, i

gdn markez i vsa gospoda ondi obrediše, da imaju tako obdržat, kako je od starih prišlo. I ondi jednoj i drugoj strani ozanaiše, da, ka koli stran bi prek teh termeni i razvod od kunfini pasli va dne ali v noći, ona stran zapada komunu pene markn 1., so. 40; arbadige marke 3, i, ka koli stran bi prestavili ali odstavili imenovane termeni i razvodi od kunfini, ona stran zapada pene marak 300: gdn u knezu v Pazin 100 marak; a toi gospodi 100 marak; a komunu, ki bi mirno obdržal, 100 marak. I pišaše listi jednoj i drugoj strani jezikom latinskim i hrvackim; a gda sebi shraniše jezikom nemickem. I ta list potvrdiše, i komunu bulskom ga povratiše, prepisavši ga, sebi shraniše. I tako stvoreno bje.

Odu idošē po starih zlamenjah, i tako ravno pridōše k Peći, i tu sudac Altin, i Pengar, i Mohor, i vas komun grožnanski čekahu; od Sbarā župan Petar, i Andrei, i Mikula, i vas komun. I gdn Filip Macić govoraše od strani gospode komunu grožnanskomu, i mumlanskomu, i Sbarā, da pokažu svoje pravice, i pisma, i starce, ki znaju pravdu i razvodi, i termeni od kuntradi meju nimi, aku bi na toi Peći vaši pravi termeni i razvodi od kuntradi, ali ne? I tako se ondi vsi ti komuni meju sobu pregovarahu, i komun grožnanski pokazā list, ki biše pisan na let božih 1130, v kom se održahu razvodi meju nimi, ki biše pisan tu na prvch razvodeh, kada i bulski, i da se ondi, na toi peći pravo svršuju termeni grožnanski, mumlanski, sbrarski. I tako ti komuni meju sobu velikemi zavēzi i rotu potvrdiše, da je pravo šasto, i kako se održaše v listu. I tako gdn knez i gdn markez i vsa gospoda obrediše, da imaju pri tom ostat, kako je od starih prišlo. I ondi jednoj i drugoj strani ozanaiše, da, ka koli stran bi prek teh termeni i razvod pasli va dne, ali v noći, ona stran zapada komunu pene marku 1., so. malch 40; arbadige marke 3, — i, ka koli stran bi prestavili ali odstavili imenovane termeni i razvodi, i termeni od kunfini, ona stran zapada pene marak 300: gdn u knezu v Pazin 100 marak; a toi gospodi 100 marak; a komunu ki bi mirno obdržal, 100 marak. I pišaše list jednoj i drugoj strani jezikom latinskim i hrvackim, a gospoda sebi shraniše jezikom nemickim. I ta stari list potvrdiše, i komunu grožnanskomu ga povratiše, prepisavši ga, sebi shraniše gospoda. I tako stvoreno bje. I tako komun bulski i grožnanski idōše veselo domōv, da se tako smirom na teh razvodeh sjediniše.

I gdn knez, i gdn markez, i vsa gospoda, i vsi ti komuni prvo imenovani i dčelani idōše k večeri v Mumlan.

XVII. I bivši v jutro poli maši, gdn Filip Macić govoraše od strani gospode županu mumlanskomu: ovo gdn markez piše listi, ke pošlite

županu v Kaštelbon, da pridū vas komun na razvodi, i da prinesu pisma, i da pridū starci, ki znaju pravdu i razvodi meju vami; ta drugi list županu pošlite v Oskoruš, da pridū vas komun na razvodi i da prinesu pisma, i da pridū starci, ki znaju pravdu i razvodi meju vami; a vi, župane, pripravite vaše pravice i pisma, i starce, ki znaju pravdu i razvodi meju vami. I tako stvoreno bje. I gdn knez, i gdn markez, i vsa gospoda, i vsi ti komuni i dčelani idōše od te Peći po starih zlamenjah, i pridōše kadi se govori Naprič k jednomu velikomu mnelu, na kom su stara zlamenja, i križem čavli zabijeni, i tu čekahu župan Ivan i Mohor, od Kaštelbon, i vas komun; od Oskoruša župan Martin, i Andrei, i vas komun. I gdn Filip Macić govoraše od strani gospode komunu mumlanskomu, i od Kaštelbon, i od Oskoruša, da pokažu svoje pravice, i pisma, i starce, ki znaju pravdu i termeni, i razvodi od kuntradi meju nimi; aku bi na pravi termeni od razvod meju nimi, ali ne? I tako se ondi vsi ti komuni meju sobu pregovarahu. I tako ondi gdn Panšpetal, sluga od Mumlana prikaza pravi list, ki biše pisan na let božih 1200, ki biše pisan pravo poli toga mnela na prvch razvodeh, v kom se održahu razvodi i termeni meju nimi.

I tako ta list sam gdn knez, gdn markez čteše, i tako dasta vsoi gospodi čtēt, i da se tu svršuju termeni i razvodi od kunfini. I tu na Briči vse tako obrediše poli toga mnela, gdn knez, i gdn markez, i vsa gospoda, kako je od starih prišlo. I tako tu obrediše od razvodi i paše, kako je zgora meju Mumlanci, i Grožnanci, i Sbarā.

Odu idōše gdn knez, i gdn markez, i vsa gospoda, i vsi ti komuni i dčelani, i gdn Panšpetal napred jezdeći, i ta pravi list v rukah drčēći, čtēti ga, i napred starci, križ v rukah noseći, ki znahu pravdu i razvodi meju temi komuni. I tako ravno idōše po starih zlamenjah, i pridōše v drugu slivku: tu je na jednom kamiki križ visećen, i tuj jedna gromača. Odu idōše po starih zlamenjah, i pridōše na kraj dlgh niv, i tu je na jednom kamiki križ visećen, i tu je jedno zlamene poli toga križa postavīše. Odu idōše po starih zlamenjah, i tako ravno na kraj dlgh brd, i tu čekahu: župan Pišak, i Kacola, i vas komun krbatunski; od Sbarā župan Jerolim, i Matei, s temi drugemi, i vas komun; od Topolca župan Križman, i Mihel, i vas komun. I tu naiđōše jedan kamik, na kom behu visećeni četiri križi, i tu je jedna gromača velika blizu toga kamika. I gdn Filip Macić govoraše od strane vse gospode vsem tem komunom, aku bi bili tu njih pravi termeni, i razvodi od kuntradi, na teh zlamenjah, i na toi gromači, ali ne? I tako se vsi ti komuni meju sobu tu pregovarahu, dobro da jesu slišali od njih starceh,

i častnih muži od Bul, i od Grožnana, ki jesu bili znani o tom, da je vsaki koman jedan del držal teh brd, i da jesu bila razdelena na četiri deli, i tako su, držali, i uživali, i tako otac gđna Panšpetala nam ni kratil past i uživat. Na to odgovoraše gđn Panšpetal: moi otac i gđn to je dopuštao, da ste bili nega kmeti za vsu službu i prihodišti, kako ovo jesu videli gospoda moje pravice; a srbarski komun nigdar ni imel dale oblasti past, ni uživat, nego do ovih razvod; a ovo su moje pravice, a vi pokazite vaše, da budu znali razlučit meju nami ova gospoda, i da budemo v dobrem susedstvu meju sobu živeli. I tako gđn knez, i gđn markez, dugo svečaste, i prizvaše k sebi s Pula Debonas, i ki behu š nim, kako i prvo; od Labina sudac Lupetin, i ki behu š nim; z Vodnani sudac Crloni, i ki behu š nim; z Blzeta, i ki behu š nim, sudac Mohor; od Motovuna sudac Ričard, i ki behu š nim; s Oprtla sudac Crnelić i ki behu š nim; Satlovreča sudac Žalijan i ki behu š nim; z Dvejgradu sudac Kramar i ki behu š nim. I te suce od Bul i Grožnana i od svakoga mesta z knežie dva župana, i tako vsi velik čas svečaste; a komun mumlanski, i gđn Panšpetal behu na stran odstupili, i komun krbunski, i ti drugi komuni se veliko meju sobu pregovarahu.

I zvrhu toga, gđn Panšpetal prova, i pokaza živimi muži, i starci, ki znahu pravdu i razvodi, i imeniami, i zlameni, i pismi, da pristojie vsa dlga brda komunu mumlanskomu. I gđn knez, i gđn markez, i vsa gospoda ondi obredišie, da ima tako bit, kako je od starih prišlo. I ondi oznanie jednoj i drugoj strani, da vsa dlga brda imaju biti i budite komunu mumlanskomu, i, ka koli stran bi prek teh termeni od razvodi i kunfini pasli va dne, ali v noći, ona stran zapada pene komunu marku 1, so. maleh 40; arbadige marke 3, i, ka koli stran bi prestavili ali odstavili imenovane termeni od razvod, ona stran zapada pene marak 300; gđnu knezu v Pazin marak 100; a toi gospodi 100 marak; a komunu, ki bi mirno obdržal, 100 marak. I pisae listi jednoj i drugoj strani jezikom latinskim i hrvackim; a gospoda sebi shranie jezikom nemškim. A Krbotun i Topolac vinu da služe za vsimi dohotki, v Mumlan, kako je od starih prišlo. I tako ondi obredišie. I ta list potvrdiše gđnu Panšpetalu povratie, prepisavši ga, sebi shranie. I tako vsi ti komuni idošie veselo domov, da se tako s mirom na teh razvodih od kunfini sjediniše, i tako stvoreno bje.

I tako idošie gđn knez, i gđn markez, i vsa gospoda, i vsi ti komuni i dečlani v Mumlan k večeri.

XVIII. I bivši v jutro poli mali sedošie vsa ta gospoda na placi, i tu prosí gđn Rodger, sluga od Negrinana, i Kolluna, gđna kneza i

gđna markeza, i vse te gospode, da bi razgledali od nega razvod, i meju bulskim komunom, i nih termeni od kuntradi, a to da nedrže ti Bulci kako je od starih prišlo. I tako gđn markez pisa list komunu bulskomu, da pridu v Mumlan. I gđn Filip Macić govoraše: župane mumlanski! pošlite ta list v Bule, ovo piše gđn markez, da pridu semo, i da prinesu svoje pravice, i pisma, i da pridu starci, ki znaju pravdu i razvodi meju nimi i Kollunom i Negrinanom.

XIX. I bivši v jutro poli mali, sedošie vsa ta gospoda na placi, i tu pridu sudac Koradin, i Ročević, i Ambrožin, i Mohor, i vas komun bulski. I tu gđn Rodger, sluga tušaše gđnu knezu i gđnu markezu, i vsi gospodi, da komun bulski prek termeni i razvod, i zlameni od kunfini prešupavaju, i nova zlamenja jesu stvorili, i tako proti pravici i istinoti meju kuntradu uživaju, i za se obračaju. I tu pokaza list, ki biše pisan na let buhlih 1150, v kom se udržahu termeni i zlamenja od razvod, i kuntradi, i kunfini, meju Kollanom, i Negrinanom, i meju bulskim komunom, ki biše pisan na prvih razvodih pred obima stranama. Na to odgovarahu komun bulski: da jesmo vazda tako držali razvodi od kunfini meju sobu, i vaš otac niae nigdar suprotvil, nego je tako vazda s nami prijaznio živel, i prosimo vas i sada, gospodo, da pas vi oćete takoje poli toga obdržati. Na to gđn Rodger sluga govoraše: moi otac i gđn ni vam kratil past, kako je meju nami, jednoj do drugeh, "braneći škodi; a živinami ležat na svoju kuntradu; a uživati ni ste imeli oblasti, nego do tih zlameni, a preku ne, ovo su moje pravice; a vi pokazite vaše, da budu znali ova gospoda razlučit meju nami, i da budemo v dobrem susedstvu živeli. I tako gđn knez, i gđn markez, i vsa gospoda, i vsi ti komuni i dečlani velik čas svečaste, i tako tu narediše, kako je od starih prišlo, da imaju po teh razvodenjeh i razvodih, i termeneh od kunfini obdržat, i tako pravo posredi to kare je k Bulam, da bude komunu bulskomu, a kare je Kollunu, i Negrinanu, da bude gđnu Rodgeru, i nega gradom. I jednoj i drugoj strani oznanie, da, ka koli stran bi prek teh termeni, i razvod od kunfini pasla va dne ali v noći, ona stran zapada pene komunu marku 1, so. maleh 40, arbadige marke 3, i, ka koli stran bi prestavili ali odstavili te imenovane termeni od razvod i kunfini od kuntradi, ona stran zapada pene marak 300; gđnu knezu v Pazin 100 marak, a toi gospodi 100 marak; a komunu, ki bi mirno obdržal, 100 marak. I pisae listi jednoj i drugoj strani jezikom latinskim i hrvackim; a gospoda sebi shranie jezikom nemškim. I ta list stari potvrdiše, a gđnu Rodgeru povratie, prepisavši ga, sebi shranie. I tako komun bulski ide veselo domov, da se tako s mirom na teh razvodih sjediniše, i tako stvoreno bje.

XX. I bivši v jutro poli maši, sedmoje vsa gospoda na placi, i gdn Panšpetal turkaše vsoi gospodi, da komun, od Kaštel-vincer nebi oteči obdržat termeni i zlamenii od razvod i kunfini od kuntradi, kako je od starih prišlo, i da su mu nega tri kmečćini stoji blizu poli razvod i kunfni meju nimi. I na to odgovarahu župan Voldrih, i Martina, i Andrei, i Mohor, i vas komun od Kaštel-vincer: da jesu vazda te razvodi držali; a za te tri kmečćine vaš otac je bil nam za ne posilik, a grnje vsako maš, ko mu je mogal vzet maš komun, i prodat za potrebi; a to cića prostranosti, da ni vašim kmetom ni jedne škode, ošće dah posajeno 10 poli teh vinu su bile ohranene staje i zavodi nih. I gdn Panšpetal sluga pokaza lis, ki biše pisan na let božih 1087 v kom se udržahu termeni, i razvodi i kunfina od kuntradi meju oblastju Mumlana i Kaštel-vencer, ki biše pisan na prvih razvodeh, meju nimi pred obima stranama, na tom mesti, kadi se svršuju termeni i razvodi poli crekve stoga Martina, ka je ondi tada stvorena; naiprvo termeni piranski, mumlanski, i Kaštel-vencer, i da te kmečćine i ž nih pristojancem, i ž nih kunfini, i termeni, i prihodišći jesu služili v Mumlan, i da im se ni moglo od teh Kaštel-vencer ni jednoga grmla, ali nih zavod, za ni jedne potrebe odnet; a s pašami vsaka stran na svoi termen poit ležat. I tako vsa gospoda idošće po starih zlamenjah, kako se v listu udržaše, i pridošće k crekve stoga Voldriha. Tu, pod ceri i vsa gospoda počivahu, i tu naidošće stara zlamenja, na kamiki visočena. I tu na jednom ceri favlji zabijeni križem, ke starci pokazaoše, od Pirana, ki se teško vijahu. I tako se tu ti komuni veliko pregovarahu, i komun od Kaštel-vencer govorahu, da nim pristoi ta creki, i da je zdola 20 sečen pravi termen od kunfina, i tako smo ga vazda držali, i da su piranski komun starij gdn Panšpetala pek vole i suprot pravici tu crekvu uzidali, za obdržat svoje termeni, ke su tu, i v drugih mesteh zazlamenali. I gdn Panšpetal govoraoše: vašo posilena to su činila; pokazite vaše pravice, ke vi imate, a ovo sa moje, da budu znali ova gospoda razlužit meju nami, i da budemo v dobrem susedstvu meju sobu živeli. A te zmutne, ke vi jeste obkovala, pokle se jeste vašega pravega gdn odvrgli, i nega na postele zaklali, i nega red zatri; a tomu se predali, zato je pravica vapila, da se krivica potare; v koji ste vi stali do razvod, ki su, tada storeni, i pisma meju nami, jednoj i drugoj strani storeni, i pod visočmi od gdn Podreki i knezi Pazinskih pečati potvrni, i veliko vremena i let za proleth za to držani.

I tu gdn knez, i gdn markez, i vsa gospoda, i vsi ti komuni imenovani, i dečelani ta list čtchu, i druga pisma, ka ondi komun piranski

napred pokazao, komu se veliko žudovahu vsi. I na to ondi gdn knez i gdn markez, i vsa gospoda ondi obredišće, kako je od starih prišlo, i da su ondi pravi meju nimi termeni, i svršeni poli te crekvi, stoga Voldriha, a ta creki ima biti komunu mumlanskomu, i te vse kmečćine, za vsem nih pristojancem, imaju služiti gdn u Mumlan, i da komun od Kaštelvencer nemogu tem kmetom prodati ni jednoga nih grma; nego ti kneti mogu za svoje potrebi les seč, a ne prodat, nego nih gdn od Mumlana.

Odu idošće po starih zlamenjah, i napred starci, kako list govoraoše i tako ravno na creki stoga Martina, zgora Strugi na Brečci, i tu čekahu gdn Juri, gdn Krsogon, gdn Jerolim, gdn Petar, i suci Mohor i Zulfija, i vas komun piranski. I gdn Filip Macić govoraoše od strani vse gospode aku bi tu pravi termeni i razvodi od kunfina meju vami, ali ne? — I gdn Panšpetal govoraoše, da se tu, poli te crekvi, svršuju tri termeni i razvodi od kunfina, i tu pokazao lis, ki je tu bil pisan na prvih razvodeh, i tako je i komun piranski pokazao list, ki je tu bil pisan na prvih razvodeh, i takova glasa, i vse kako list gdn Panšpetala, ki biše pisan na let božih 1187. I tako se ondi sjediniše, i velikimi zavezai i rotu potvrdišće, da se tu svršuju tri termeni. I tako ondi obredišće gdn knez i gdn markez, i vsa gospoda, i ti komuni, i dečelani, da imaju pri tom ostat, kako je od starih prišlo, i da komun piranski ima na vsako leto v toi crekvi stoga Martina činit čtet i služiti 10 maš, i kandel užigat; a komun mumlanski toliko je, a komun od Kaštel-vencer ima storit čtet 5 maš. I tako se ima obsluževat, i narečvat i držat. I tako tudc komun piranski i mumlanski činiše tu hišu, i jednoga redovnika tu postavise, ki ima tu stat, i obsluževat; a da ti tri komuni i po narecnju toga redovnika plati, i zadovolno storit. I tako se vsi ti komuni sjediniše, i zato se meju sobu prijaznivo razgovoriše, i da ote tako obdržat. I tako jednoj i drugoj strani vsa ta gospoda oznanise, da, ka koli stran bi prek teh razvod i termeni od kunfina, pasli va dne ali v noći, ona stran zapada pene komunu marku 1, so. maleh 40, arbadige marke 3. I ka koli stran bi prestavili, ali odstavili imenovane termeni, i razvodi od kuntradi, i nih pasišć, ona stran zapada pene marak 500; gdn u kneru 100 marak; a toi gospodi 100 marak; a komunu, ki bi mirno obdržal, 100 marak; i pišaše listi jednoj i drugoj strani jezikom latinskim i hrvackim; a gospoda sebi shraniše jezikom nemškim.

I vse nih stare listi potvrdišći, stranam vratiše, prepisavši je, sebi shraniše. I tako vsi ti komuni idošće veselo domov, da se tako smirom na teh razvodeh od kunfina sjediniše, i tako stvoreno bje.

I tu be konac svršeni od razvod meju gdnom Rajmundom Podreku oglejskim, i meju gdnom Albrechtom knezem pazinskim, i komunom, i gde benetačke, i meju žlahtnimi te zemle. I vsakoi strani istine termeni i prave razvode oznanise, i navestise, i pokazale, i svojimi visucimi listi i pismi potvrdise, da se ima tako napred držat, i neprestupit pod penu, ka je pisana nim očito vsagdi navestena. I tako stvoreno be.

I tako se ondi gdn knez i gdn markez veseljo i prijaznivo pozdravista, i razlučista, i vsa ta gospoda meju sobu i vsi ti komuni imenovani, i dečelani, obecujući jedna stran drugoi vse tako obdržat, i s toga van ne stupit, i dobro susedstvo držat, i v nem živeti večnem zakonom. I vsa ta gospoda se veselahu, takova obeta meju nimi zacića večnoga mira, i gdn knez posla svoje četre sluge zlatom pasane gdna Rudolfa, gdna Andreja, gdna Bilalma, gdna Martina, vsaki nih z dva na deste lugami na konch; a pešeh 12, da sprovode, i da pojzu s gdnom markeзом, i da ga družu v Kopar, i z onu gospodu, ka je š nim. I takoje idoš š nim vsi ti komuni od Pirana, od Pula, i z Motmorana, od Bul, i Grožnana, i Vodnani, od Šatlovreča, i Dvejgradu, od Labina, i Plomina, od Bletzeta, i Kostela, i Motovuna, i od Oprtla, i od ostaleh mest, i teh komuni; a gdn knez, i gospoda, i zlatom pasanci š vsaki nih z dvanaiste slugami na konih; a z 12 pešeh. I dečelani idoš v Pazin, i tako se vsa gospoda velik čas svečale, i vsi ti komuni, i tako ondi obrediše, da od vseh teh razvod, ke su stvorili po deželi, ima biti jedan oriinal poli gdna Podreki v nega polaci, a drugi ima biti poli gdna kneza v Pazini; a tretji ima biti poli gdna kneza v Gorici.

I tako ondi vsem i pred vsemi i vsakoi strani oznanise, i navestise to nih odlučene. I tako vsem ugodno be. I tako stvoreno bje. I tako se razlučise. Pisan na let bolih, i miseca i vse kako je više. Bog s nami.

I ja pop Mikula, kapelan gdna kneza, i vse gospode dečelske i plovanz Golegorice očit oblačču ste rimske ckevke, i c. s. nodar, i kneza pazinskoga i vse gospode dečelske pisar na pripču jesam bil na vseh teh razvodch. I tako jesam verno, pravo po zapovedi pisal, nepriložec, ni odložec komu zmutilo pravdu jezikom hrvacckim, kako se udri v oriinali jedne i druge strane; po imenu niše pisanih nodari. Tu be na pripču gdn Drmitar, škof pičanski, gdn Albert, opat od stoga Petra od Silbe, gdn Frančiško od Savornani, gdn Anton od Pitilani, gdn Kristof Dekokoni, gdn Friderik z Gorice, mojstar dvora cesarstva, gdn Zane z Vidma, gdn Miklav z Vidma, gdn Bartolomej š Cabdada, gdn Petar

š Cabdada, gdn Andrej z Budrice, gdn Anrih stari sluga; z Gorice, gdn Rodger z Krmina, gdn Mancoł z Ogleja, gdn Mohor z Ogleja, gdn Pernart z Gorice, ki beše pisar jezikom nemškim, gdn Ivan s Krmina, ki biše pisar jezikom latinskim, oba od vseh teh razvod, gdn Debonas s Pula, gdn Juri s Pirana, gdn Petar s Kopra, sudac Mohor z Bletzeta, sudac Lupetin z Labina, sudac Karlan z Motovuna, sudac Valtar z Šatlovreča, sudac Koradin z Bul, sudac Altin z Grožnana, sudac Gulić od Oprtla, sudac Kramar z Dveju-gradu, sudac Crloni z Vodnani, sudac Brnaba s Plomina, sudac Loli z idotmorana, župan Petar od Kostela; a s knežije od vsakoga mesta dva župana, i dosti častneh muž z drugih mest, ki su bili poli toga vsega. Na to ime i zlamente moje običaino i navadno postavih, za veću veru više pisanoga, i konačnoga.

I ja pop Jakov Križanić, z Barbana, očit oblačču aplsku i c. s. nodar verovane činim, kako jesam ispisal v očit formu ovi inštroment, zgora pisani s jezikom latinskim, i nemškim, i hrvacckim, pisani s oriinala i z maticie inštroment od razvodi i kunfina zgora imenovanih, pisani ruku gdna Ivana s Krmina, i gdna Pernarta z Gorice, i gdna pre Mikule z Golegorice, očitih nodari, na to zgora pisanih inštroment, kako se udri nih ruku podpisanu. I tako ja pop Jakov rečeni jesam ispal ta rečeni inštroment od besedi do besedi, verno, pravo, i čisto, ništar nepriložeci, ni odložeci, ža bi pamet človečasku zmutilo, budući tmač zveličeni i dobrorojeni gdn Juri Lihar, tada budući knežie pazinske kapitan, na let bolih 1502, i pravim svojim pečatom pritisneticem potvrdi. I tu be na pripču sudac Blaž od Blažoli z Vodnani, i š nim sudac Standofer, sudac Anton Maluza, i š nimi 10 svetniki, ki behu poslani s plau oblastiju od komuna slišat toga inštrumenta, i videti te oriinali više imenovanih kunfina od razvod. I tako se tude vsi ti imenovani v arbadigu kordase, od brešča Filipana do Trzarni. I tako do glavi zatki stoga Martina, kadi se svršuju četiri termeni od razvod, kako se naplni unutri udri. I na to ime i zlamente moje običaino i navadno postavih za veću veru više pisanoga. † † †

I ja pop Levac Križanić, kanonik žminski i tinanski, očit oblačču alsku, i c. s. nodar, verovane činim, kako jesam ispisal ovi inštroment zgora pisani, od kunfina, kako se v nem udri, iz jedne kopie autentike.

pokojnoga gdna pre Jakova Križanića, očitā nodara, kako je zgora, i to verno, pravo, od besedi do besedi, ni priložeci, ni pomankajući, kako v nem naidoh, a to na let božih 1546 indikciona 4, v Zmini, i kolacionah ga miseca avgusta dan 2, pred svedoki: naiprvo gdn pre Vicenzo Bruković, plovān tinanski, očit nodar, držeći on tu kopiju autentiku, kako je zgora; a ja tu, ku jesam ispisal, i čtući ja tu, a on onu pred gdnom Mihovilem Markučićem, plovānom heramskim, i pred gdn prejšurem Glavanićem, tada kapelanom v Bermi, i v nei se naide kako v jednici, kako i v drugci. I zato ju postavih va ovu očitū formu, i autentiki teju dveju nodarū, kako je zgora, i nih senali postavih, kako naidoh, v rečenoj kopi. I na toj ime i zlamene moje običajno i navadno postavih v krepost više pisanoga, pred svedoki, kako je zgora.

PRILOG OSMI

Prepis izvotka iz listine Istarskog razvoda u talijanskom prevodu.

COPIA

1325. 5. Maggio.

Sentenza, et appositioe de Confini, posti p. il Co: Alberto de Mellicha di Pisino, a Mes.^r Raimondo Patriarcha d'Aquileja, e alla Sig.^{ria} di Venetia. Con l'interv.to di tutti li Sig.^{ri} della Provincia, li Zappani dei Luoghi di fuora. Mes.^r Bilantin Marchese di Zabdada, con molti huomini: Erasmo suddito e servitore del Co: di Goritia, Raspo e Oruaguelo: le Comunità, Zup.ⁿ e huomini di Pinguente, Montona, Albona e Barbana, Settivanaz e Cossur. Dando conto tutte le Comunità, e dicendo: Questi sono i veri Confini fra di noi; indi li Vecchi da una parte, e l'altra, mostrarono quattro Sassi sepolti, cadauno colla sua Croce, li quali mostravano quattro Confini d'Albona, Barbana, Cossur e Settivanaz, onde resti stabilito, che proc. pma di sopra il Fiume grande dell'Arza, tutto di Settivanaz. Dal canto di là fino l'acqua del Fiume grande, Cossur di sopra sino alli termini tra Sumer da proc. sotto tutte l'acque et Fiume grande dell'Arza, et tutte le Fontane d'una banda et l'altra de Barbana, eccettuando che l'animali del Contado possono beber per bisogno, guardandosi dal danno verso Albona.

Le Costiere, quelle sotto Albona, e così dietro tutte fino alla Marina, dove l'acqua Marina concorre con la dolce, e di qui dietro per mezzo al mare fino alla Valle di S. Lorenzo. E qualunq parte piasse pesce oltra q.sti Confini, quella parte casca alla pena di Marche Cinque. E quelli pascolassero animali Albonesi, ovvero d. Barbana, d. Settivanaz, e d. Cossur, de di, over de notte, pena una Marca e soldi quaranta d. piccoli, l'Erbatico Marche tre.

Qualunq parte amovesse qsti Confini, casca alla pena di Marche 300, cioè, al Co: di Pisino Marche 100, a qsti SS.^{ri} Marche 100, et alla Comunità che mantenesse pacificam.te Marche 100.